

3ο ΓΕ.Λ. ΘΗΒΑΣ

ΟΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

2015-16

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

- 1.Η ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ*
- 2.Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΟΤΡΙΒΗ - ΓΥΜΝΑΣΤΗ ΣΤΗΝ ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ*
- 3.ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΙ ΑΓΩΝΕΣ*
- 4.ΤΟΠΟΣ ΤΕΛΕΣΗΣ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ*
- 5.ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΕΧΕΙΡΙΑ*
- 6.ΟΙ ΕΛΛΑΝΟΔΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥΣ*
- 7.ΑΓΩΝΙΣΜΑΤΑ ΣΤΟΥΣ ΑΡΧΑΙΟΥΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥΣ*
- 8.ΤΙΜΕΣ ΚΑΙ ΕΠΑΘΛΑ ΣΤΟΥΣ ΟΛΥΜΠΙΟΝΙΚΕΣ*
- 9.ΠΡΟΣΤΙΜΑ ΚΑΙ ΤΙΜΩΡΙΕΣ*
- 10.ΚΑΤΟΡΘΩΜΑΤΑ - ΣΠΟΥΔΑΙΟΙ ΑΘΛΗΤΕΣ - ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ*
- 11.ΠΑΡΑΚΜΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ*

Η ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

Οι αρχαίοι Έλληνες έδειχναν μεγάλο ενδιαφέρον για τη φυσική αγωγή.. Σ' όλες τις πόλεις της αρχαιότητας δινόταν μεγάλη σημασία στην εκγύμναση των ανθρώπων καθώς πίστευαν πως η γυμναστική δεν είχε οφέλη μόνο στο σώμα αλλά και στο πνεύμα .. Μία φράση που έλεγαν και έχει επικρατήσει ακόμα και στις μέρες

είναι το "**νους υγιής εν σώματι υγιή**". Ο Πλάτων έλεγε ότι η σωματική αδυναμία και καχεξία συμβαδίζουν με την δειλία, ενώ το γερό σώμα προσφέρει υγεία, αυτοπεποίθηση και θάρρος στα προβλήματα της ζωής. Είχαν σε τόσο μεγάλη εκτίμηση τη γυμναστική που οι παλαιστρες, χώρος όπου πραγματοποιούνταν οι εκγύμναση τους, είχε πολλές ανέσεις για την εποχή εκείνη. Θα σκεφτόταν κανείς πως οι μόνες πόλεις που θα είχαν να επιδείξουν κάτι αξιόλογο στη φυσική αγωγή ήταν μόνο η Αθήνα και η Σπάρτη. Ωστόσο, ένας τέτοιος ισχυρισμός είναι λανθασμένος καθώς και άλλες πόλεις όπως η Θήβα, η Κρήτη, οι Δελφοί, ο Κρότωνας, το Άργος, οι Μυκήνες και η Μίλητος είχαν δώσει εξέχουσα θέση στην φυσική αγωγή .

ΑΡΧΑΙΑ ΣΠΑΡΤΗ

Η φυσική αγωγή στην Αρχαία Σπάρτη ήταν το σπουδαιότερο πράγμα στο πρόγραμμα των νέων. Αρχιζε από πολύ νωρίς από την ηλικία των επτά ετών και τελείωνε στα είκοσι τέσσερα χρόνια όταν και γινόταν ετοιμοπόλεμος στρατιώτης. Τους δίδασκε να ζουν για την πατρίδα και όχι για τον εαυτό τους, ενώ, απέβλεπε στη δημιουργία ισχυρών και ετοιμοπόλεμων στρατιωτών.. Το εκπαιδευτικό σύστημα ονομαζόταν Λεικούργειος Αγωγή επειδή είχε θεσπιστεί από τον Λυκούργο, το γνωστό νομοθέτη της Σπάρτης.

Οι μικροί Σπαρτιάτες ήταν χωρισμένοι σε ομάδες για να διευκολύνεται ο τρόπος εκμάθησης των γυμναστικών ασκήσεων. Αρχικά, χωρίζονταν στις **ίλαι ή αγέλαι** που είχαν σαν αρχηγό έναν έφηβο, που καθόριζε τις ασκήσεις της ίλης, ενώ μετέπειτα χωριζόταν σε μικρότερες ομάδες τις **βούαι**, η καθεμία από τις οποίες είχε τον αρχηγό της, τον λεγόμενο **βουαγό**.

Στην αρχαία Σπάρτη το σύστημα δεν προέβλεπε παιδοτρίβες, γυμναστές και σωφρονιστές όπως γινόταν στην Αθήνα ,διότι οι αθλητές μεγάλων ηλικιών δίδασκαν στους μικρότερους σε ηλικία γυμναστικές ασκήσεις και πειθαρχία..

Στα Σπαρτιάτικα γυμναστήρια επιτρεπόταν η είσοδος μόνο σε αυτούς που αθλούνταν, την επίβλεψη των οποίων, στις ασκήσεις και στην διατροφή, είχε ένας από τους γέροντες της φυλής καθώς και οι έφοροι κάθε δέκα ημέρες. Οι Σπαρτιάτες θεωρούσαν εξίσου σημαντική την παρουσία του χορού. Αυτό μας το επιβεβαιώνουν και πολλοί αρχαίοι συγγραφείς , υποστηρικτές της Σπαρτιατικής φυσικής αγωγής .Κάποιοι από αυτούς είναι ο Ξενοφών, ο Αριστοτέλης και ο Πλάτων, ο οποίος εύρισκε το Σπαρτιατικό σύστημα σαν το καταλληλότερο.

Οι **γυμνοπαιδίες** ήταν μια αθλητική γιορτή που διεξαγόταν στην Σπάρτη. Δικαίωμα συμμετοχής είχαν σχεδόν όλοι οι πολίτες. Οι κατηγορίες χωρίζονταν βάση ηλικίας. Η γιορτή αυτή διαρκούσε μερικές ημέρες. Τις πρωινές ώρες αγωνίζονταν οι μικρότεροι σε ηλικία, το μεσημέρι οι Σπαρτιάτες πολεμιστές και τέλος τις απογευματινές ώρες οι μεγαλύτεροι σε ηλικία. Εκτός του αθλητικού συναγωνισμού υπήρχε ο συναγωνισμός στο χορό και την μουσική.

Ακόμα μια αθλητική γιορτή ήταν τα **Λεωνίδια** που γίνονταν προς τιμήν αυτών που έπεσαν στις Θερμοπύλες. Σε αυτή τη γιορτή μέρος έπαιρναν μόνο Σπαρτιάτες πολίτες και τελούνταν κάθε χρόνο.

Την παρακμή της Σπάρτης διάφοροι φιλόσοφοι την απέδωσαν στην μεγάλη βαρύτητα της φυσικής αγωγής και την παραμέληση της πνευματικής αγωγής, όπως και στο ότι δεν έμαθαν στον λαό να ζει ειρηνικά

ΑΡΧΑΙΑ ΑΘΗΝΑ

Η αγωγή στην Αθήνα στόχευε στην αρμονική ανάπτυξη σώματος και πνεύματος . Το πρόγραμμα των νέων της Αθήνας περιελάμβανε γράμματα, δηλαδή την εκμάθηση γραμμάτων και διδασκόταν από το γραμματιστή και τη μουσική που την μάθαινε στους νεαρούς ο κιθαριστής, το αξιοσημείωτο είναι πως με τον όρο μουσική δεν εννοούσαν μόνο την εκμάθηση μουσικής αλλά και τη γνώση των ποιητών και γενικά τη μόρφωση. Ακόμα είχαν και τη γυμναστική για την οποία ήταν υπεύθυνος ο παιδοτρίβης - γυμναστής. Τέλος, η αγωγή στην αρχαία Αθήνα δεν ήταν ούτε υποχρεωτική, ούτε δημόσια, σε αντίθεση με την Σπάρτη που ήταν υποχρεωτική.

Η αγωγή ξεκινούσε στους Αθηναίους στην ηλικία των έξι ετών και δεν ήταν ούτε υποχρεωτική, ούτε δημόσια. Μετά το 335 π .Χ. εμφανίστηκε δημόσια εκπαίδευση, με την ίδρυση των λεγόμενων Εφηβείων. Οι πλούσιοι νέοι σε πολλές περιπτώσεις πήγαιναν περισσότερο χρόνο στα σχολεία, ενώ οι φτωχότεροι σταματούσαν το σχολείο νωρίτερα. Αυτό συνέβαινε γιατί η πολιτεία δεν είχε καθορίσει τη διάρκεια της αγωγής. Ορισμένοι συγγραφείς αναφέρουν πως η αγωγή σταματούσε στα 14 έτη, ενώ άλλοι θεωρούν πως τελείωνε στα 21 έτη. Οι τελευταίοι συγγραφείς στηρίζουν αυτή την άποψη στα Πολιτικά όπου Αριστοτέλης αναφέρει πως η αγωγή πρέπει να αρχίζει στα επτά και να τελειώνει στα είκοσι ένα έτη. Αγνωσούν όμως το γεγονός ότι ο Πλάτων κατακρίνει τη μη καθορισμένη διάρκεια αγωγής στην Αρχαία Αθήνα.

Οι παλαίστρες και τα άλλα σχολεία της Αθήνας άνηκαν σε ιδιώτες, οι οποίοι καθόριζαν το ποσό που θα πλήρωναν οι γονείς για την αγωγή των νέων. Υπήρχαν παλαίστρες μέσα στα γυμνάσια, τα οποία άνηκαν στην Πολιτεία και μπορούσαν οι μεγαλύτεροι να γυμνάζονται ή να βλέπουν άλλους που έκαναν διάφορα αγωνίσματα και ασκήσεις. Σύμφωνα με τον Πλάτωνα και τον Αριστοτέλη τα παιδιά οφείλουν να κάνουν ελαφριές ασκήσεις και παιχνίδια με τη μπάλα, τρέξιμο, πήδημα, πάλη, ιππασία, ρίψεις διαφόρων αντικειμένων και ιδιαίτερα κολύμβηση που έπρεπε να μάθουν πριν ακόμα και από την ανάγνωση ή την γραφή, ενώ θα έπρεπε να αποφεύγουν τις βαριές και επικίνδυνες ασκήσεις.

Συνοψίζοντας, θα λέγαμε ότι η αγωγή αν και δεν ήταν υποχρεωτική, οι Αθηναίοι δεν την παραμελούσαν καθόλου, κάτι που σύμφωνα με τον Αριστοφάνη φαίνεται στη νίκη των Αθηναίων στο Μαραθώνα που ήταν αποτέλεσμα σκληρής εργασίας στις παλαίστρες και στα γυμνάσια.

ΚΡΗΤΗ

Ένας τόπος στον οποίο αξίζει να γίνει ειδική αναφορά για τη φυσική του αγωγή είναι η Κρήτη. Πράγματι, έπειτα από έρευνα πάνω σ' αυτό θα λέγαμε ότι μοιάζει σε μεγάλο βαθμό μ' αυτό της Σπάρτης. Το καθημερινό πρόγραμμα των νέων παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς ήταν υποχρεωμένοι να πηγαίνουν για κυνήγι, να κάνουν πολεμικούς χορούς, πορείες, γυμναστικές ασκήσεις, αγώνες, μουσική, χρήση όπλων και λίγα γράμματα. Ορισμένα απ' αυτά τα έκαναν με την επιτήρηση του παιδονόμου, οι οποίοι ήταν υπεύθυνοι για την αγωγή των νέων. Όλα αυτά είχαν ως στόχο να δημιουργήσουν πειθαρχημένους, ικανούς και δυνατούς πολεμιστές, έτοιμους να υπερασπιστούν τη μητέρα πατρίδα στο πεδίο των μαχών κάθε φορά που παρουσιαζόταν η ανάγκη. Τα παιδιά όπως και στη Σπάρτη χωριζόταν σε ομάδες, τις λεγόμενες **αγέλαι**. Είχαν και άλλη κατηγοριοποίηση καθώς

διακρίνονταν σε τρεις ομάδες ανάλογα με την ηλικία τους, οι πιο μικροί ήταν οι **άνωροι ή σκωτίοι**. Την δεύτερη αποτελούσαν οι **δρομείς** και τη τρίτη οι **απόδρομοι**. Επομένως, θα χαρακτηρίζαμε την κοινωνία στη Κρήτη ως μία πολύ σκληρή στρατιωπολεμική και με μεγάλες ομοιότητες μ' αυτή της Σπάρτης. Στην Κρήτη, μάλιστα, είχαμε και την πρώτη εμφάνιση αθλητικής εκδήλωσης, τα **Ταυροκαθάψια** που η αρχή τους χρονολογείται στα χρόνια του μινωικού πολιτισμού. Ενδιαφέρον αποτελεί το γεγονός πως μπορούσαν να πάρουν μέρος και γυναίκες.

ΘΗΒΑ

Μία ιστορική πόλη, όπως η Θήβα δεν θα μπορούσε να μην παρουσίαζε ενδιαφέρον στη φυσική αγωγή των κατοίκων της. Συγκεκριμένα, οι Θηβαίοι έδιναν μεγάλη σημασία στις γυμναστικές ασκήσεις και στους αγώνες, σε τόσο μεγάλο βαθμό που λέγεται πως εξαιτίας αυτού δεν είχαν σε τόσο μεγάλη εκτίμηση τα γράμματα και τη μουσική. Μέσα από τους νικηφόρους πολέμους των Θηβαίων φαίνεται ότι ήταν άριστα προετοιμασμένοι για πόλεμο. Σημαντικό ρόλο έπαιζε η εκγύμναση των Θηβαίων στις παλαίστρες.

Στη Θήβα λειτουργούσαν τρία μεγάλα γυμνάσια που ήταν προς τιμή των **Απόλλωνα, Ιόλαο** και **Ηρακλή**. Ο γυμνασίαρχος επιτηρούσε τους γυμναζόμενους και φρόντιζε για τη σωστή λειτουργία των γυμνασίων.

ΑΠΟΙΚΙΕΣ

Οι άποικοι μετέφεραν τα ήθη, τα έθιμα, τις παραδόσεις και φυσικά την αγάπη που έτρεφαν για τη φυσική αγωγή που είχαν και για το λόγο αυτό το σύστημα φυσικής αγωγής ήταν αρκετά αναβαθμισμένο. Αξίζει να γίνει ειδική αναφορά σ' αυτό των αποικιών και συγκεκριμένα θα αναφερθούμε σ' αυτό της Μιλήτου και του Κρότωνα. Πράγματι, η πρώτη είχε αναπτύξει το καλύτερο σύστημα από τις άλλες πόλεις της Ιωνίας. Οι παλαίστρες, σε αντίθεση με πολλές πόλεις, ήταν δημόσιες και έτσι οι παιδοτρίβες και οι άλλοι δάσκαλοι πληρώνονταν από την πολιτεία. Η πολιτεία επειδή έδινε μεγάλη σημασία στη φυσική αγωγή φρόντιζε στις παλαίστρες να υπάρχουν οι κατάλληλοι σ' όλες τις θέσεις. Ο Κρότωνας ήταν γνωστός για τους σπουδαίους του αθλητές, ένας από αυτούς ήταν ο **Μίλων** ο πρώτος ολυμπιονίκης στην πάλη.

Η πυθαγόρειος σχολή έπαιζε πολύ σημαντικό ρόλο στην παραγωγή άξιων αθλητών. Η αγωγή στον Κρότωνα στόχευε στην αρμονική ανάπτυξη των παιδιών, τόσο του σώματος όσο και του πνεύματος.

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΛΛΕΣ ΠΟΛΕΙΣ

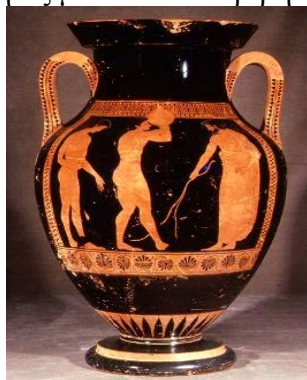
Τέλος, μέσα από διάφορες πηγές κατανοούμε πως δεν υπήρχε φυσική αγωγή μόνο σ' αυτές τις μεγάλες πόλεις αλλά και σ' άλλες, οι οποίες είχαν γυμνάσια, εφηβεία και παλαίστρες. Συγκεκριμένα, τέτοιες περιοχές ήταν οι Δελφοί εκεί λάμβαναν χώρο και τα Πύθια προς τιμή του Απόλλωνα που σκότωσε το Πύθωνα που τρομοκρατούσε τους κατοίκους των Δελφών και τελούταν γυμνικοί αγώνες ανδρών και παιδών και

ιππικοί αγώνες. Η Κόρινθος, ο Σικυώνας, το Άργος ,στο οποίο παρατηρείται μία ιδιαιτερότητα καθώς ήταν μία από τις ελάχιστες πόλεις στις οποίες επιτρεπόταν οι δούλοι να γυμνάζονται στα γυμνάσια. Οι Μυκήνες όπου οι αθλητικοί αγώνες αποτελούσαν αναπόσπαστο στοιχείο των επικήδειων τελετών προς τιμή των νεκρών που καθ ' όλη τη διάρκεια τους είχαν προσφέρει στο κοινωνικό σύνολο. Από πηγές ανακαλύπτουμε ότι το κυνήγι, οι ακροβατικές ασκήσεις, το κολύμπι, οι αρματοδρομίες ήταν τα αγαπημένα αθλήματα των μυκηναίων. Επίσης, ήταν η Επίδαυρος, ο Τεγέας, η Συστός, η Εύβοια, η Λέσβος, η Κόρινθος, η Δήλος που το σύστημα της έμοιαζε πολύ μ'αυτό της Αθήνας, η Πέργαμος, που το σύστημα της ήταν συνδυασμός αυτού της Σπάρτης και αυτού της Αθήνας, και η Κύπρος. Στη τελευταία μάλιστα από επιγραφές βλέπουμε ότι έδιναν μεγάλη έμφαση στη φυσική αγωγή των νέων.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΟΤΡΙΒΗ ΚΑΙ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΤΗ ΣΤΗΝ ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

Η παλαίστρα ήταν ο χώρος όπου διδασκόταν οι νέοι τη Φυσική Αγωγή. Σ' αυτό το χώρο υπήρχαν πολλοί δάσκαλοι, από τους οποίους ξεχώριζαν οι παιδοτρίβες, ως αρχαιότεροι και σπουδαιότεροι. Ο παιδοτρίβης εμφανίστηκε, σύμφωνα με πηγές, τον 7ο-6ο αιώνα π. Χ. του αποδόθηκε αυτό το όνομα εξαιτίας της συνήθειας που είχε " ν' αλείφει" τα παιδιά με λάδι ή σκόνη, ενώ η παλαίστρα συνήθως του άνηκε. Οι παιδοτρίβες ήταν συνήθως διακεκριμένοι αθλητές σε διάφορα αγωνίσματα αλλά είχαν αποσυρθεί από την ενεργό δράση. Επίσης, είχαν επιφορτιστεί με την αρμονική και συμμετρική ανάπτυξη των παιδιών αλλά και με την καλλιέργεια των καλών τρόπων και της κοσμιότητας. Οι νέοι κοντά στον παιδοτρίβη αποκτούσαν σταθερό χαρακτήρα και ισχυρή θέληση. Οι γονείς των νέων γνώριζαν πως οι γιοί τους στις παλαίστρες θα σχηματίσουν ωραία και δυνατά σώματα. Επομένως, θα λέγαμε πως οι παιδοτρίβες έθεταν τις βάσεις για τη δημιουργία του "καλού καγαθού", που θεωρούταν ο τέλειος συνδυασμός στην κλασσική αρχαιότητα.

Σκηνή από αγγείο που βρίσκεται σε μουσείο του Μονάχου και απεικονίζει δύο αθλητές με τον παιδοτρίβη τους.

Ο παιδοτρίβης γνώριζε καλά τις κινήσεις του ανθρώπινου σώματος και το είδος των ασκήσεων, οι οποίες ήταν διαφοροποιημένες από ηλικία σε ηλικία. Ο Πλάτων και ο Αριστοτέλης, αναφέρουν πως ο παιδοτρίβης συνεργαζόταν με γιατρούς για την πρόληψη και θεραπεία διάφορων ασθενειών. Στα αθηναϊκά αγγεία υπάρχουν απεικονίσεις που δείχνουν τον παιδοτρίβη να κράτα είτε ένα ραβδί είτε ένα μαστίγιο με στόχο την τήρηση της πειθαρχίας. Επίσης, ο Πλάτων ισχυρίζεται πως ο παιδοτρίβης ήταν ειδικός στη διατροφή διότι γνώριζε τη θρεπτική αξία των τροφών. Μάλιστα ο πρώτος ασχολήθηκε με τη διατροφή των αθλητών ήταν ο Ίκκος ο Ταραντίος, ο οποίος ήταν νικητής στο πένταθλο στα Ολύμπια και είχε εφαρμόσει πάνω του κάποιους κανόνες διατροφής.

Πολλοί συγγραφείς, κυρίως νεώτεροι, ταυτίζουν τον παιδοτρίβη με το γυμναστή. Αυτό είναι λάθος καθώς το έργο του πρώτου αποσκοπούσε στην εκμάθηση των βασικών στοιχείων τεχνικής διαφόρων αγωνισμάτων και στην καλλιέργεια καλών τρόπων και πειθαρχίας. Από την άλλη ο δεύτερος γύμναζε αθλητές που είχαν ως σκοπό να νικήσουν σε σπουδαίους αθλητικούς αγώνες. Θα μπορούσαμε να τον παρομοιάσουμε με τον σημερινό προπονητή. Αξίζει να επισημάνουμε και τη γνώμη του Φιλόστρατου που υποστήριξε ο παιδοτρίβης γνώριζε μόνο πράξη ενώ ο γυμναστής εκτός από πράξη γνώριζε και θεωρία. Επομένως, θα λέγαμε ότι ο παιδοτρίβης ήταν μόνο εμπειρικός σ' αντίθεση με το γυμναστή.

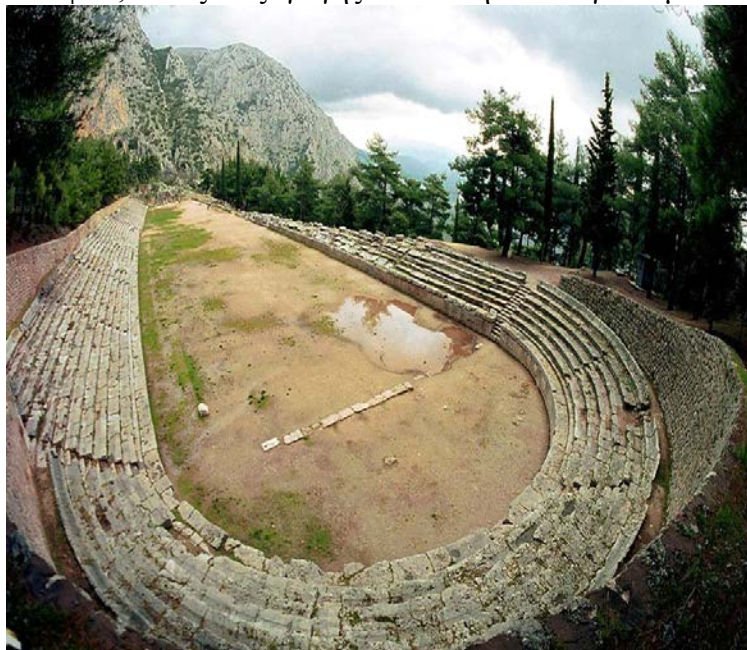
Η ειδικευση των αθλητών άρχισε με την εμφάνιση του γυμναστή, δηλαδή τον 5ο - 4ο αιώνα π. Χ. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω οι γυμναστές προετοίμαζαν τους αθλητές που επιθυμούσαν να ξεχωρίσουν σε σπουδαίες αθλητικές συναντήσεις. Ο ανταγωνισμός σε τέτοιους αγώνες ήταν μεγάλος και για το λόγο αυτό οι αγωνιζόμενοι όφειλαν να κάνουν σκληρή προετοιμασία και προπόνηση. Ο μόνος που είχε τις προαπαιτούμενες γνώσεις ήταν ο γυμναστής που ήξερε πολύ καλά τη λειτουργία του ανθρώπινου οργανισμού και σώματος, το τρόπο για να έχει τους αθλητές σε άριστη κατάσταση με δίαιτα αλλά και το κατάλληλο είδος προπόνησης. Για να κατανοήσουμε το μέγεθος των γνώσεων του αρκεί να διαβάσουμε το χαρακτηρισμό που του έδωσαν ο Πλάτων και ο Αριστοτέλης "ειδικός επιστήμονας". Ο παιδοτρίβης είχε τη δυνατότητα ν' αναδείξει αθλητές αλλά πριν την είσοδο του γυμναστή στον αγωνιστικό χώρο και του επαγγελματισμού στον αθλητισμό. Έτσι με την εμφάνιση του γυμναστή ο παιδοτρίβης μετατρέπεται σε βοηθό του πρώτου. Οι νικητές των αγώνων αναγνώριζαν τη δουλειά των γυμναστών και για το λόγο αυτό πολλές φορές είτε πλάι στον ανδριάντα των αθλητών υπήρχε και ανδριάντας του γυμναστή είτε κάτω από το όνομα του αγωνιζόμενου αναγραφόταν και αυτό του γυμναστή.

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

Τα **Πύθια** ήταν εορταστικά αγωνίσματα της αρχαίας Ελλάδας που γίνονταν στους Δελφούς προς τιμή του θεού Απόλλωνα, διοργανώθηκαν για πρώτη φορά το 576 π.

Χ. και υπήρξαν η σημαντικότερη εκδήλωση μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Σύμφωνα με πηγές, ο θεσμός των Πυθίων ιδρύθηκε από τον ίδιο τον Απόλλωνα, όταν αυτός νίκησε τον δράκο Πύθωνα. Σ' αυτό το χώρο υπήρχαν «Γυμνάσιο, θέατρο, κρήνη, παλαίστρα, ξυστόν, παραδρομίδα, λουτρά» και Στάδιο 178, 35 μέτρα. Το 596 – 586 π. Χ. τα Πύθια αναδιοργανώθηκαν, ενώ, αξίζει να αναφερθεί και το 582 υπεύθυνοι ανέλαβαν οι Αμφικτύονες που ήλεγχαν την αγωνοθεσία και τον έλεγχο του Ιερού. Τα γυμνικά αγωνίσματα οργανώνονταν στο στάδιο και τα ιπποδρομικά στο 'Κρυσσαίον Πεδίον'. Ο θεσμός των Πυθίων ήταν σεβαστός σε όλη την Ελλάδα, αφού από όλες τις πόλεις έφταναν αθλητές που εκπροσωπούσαν την πατρίδα τους και θεατές που ήθελαν να θαυμάσουν τους αγώνες. Το έπαθλο ήταν ένα στεφάνι από κλαδί δάφνης. Παρήκμασαν πριν από τους Ολυμπιακούς Αγώνες το 393 π. Χ.

Το στάδιο των Δελφών, τόπος διεξαγωγής των αθλητικών αγωνισμάτων των Πυθίων

Σύμφωνα με την παράδοση, τα **Νέμεα** ξεκίνησαν το 573 π. Χ. και διεξάγονταν προς τιμήν του Οφέλτη, γιου του βασιλιά Λυκούργου, που βρήκε φρικτό θάνατο από δάγκωμα φιδιού. Αν και αργότερα προστάτης των αγώνων έγινε ο Δίας, τα Νέμεα συνέχισαν να έχουν ένα νεκρικό χαρακτήρα, που τον φανέρωναν τα μαύρα ιμάτια που φορούσαν οι Ελλανοδίκες και το άλσος κυπαρισσιών γύρω από το ιερό του Δία. Οι αγώνες τελούταν δίπλα από το Ναό, στο Γυμνάσιο, στην Παλαίστρα και στο Στάδιο. Όπως στα Ολύμπια, έτσι και στα Νέμεα δεν περιλαμβάνονταν μουσικοί αγώνες. Αρχικά το Άργος είχε την εποπτεία των Αγώνων, αργότερα, η πόλη των Κλεώνων και τέλος πάλι οι Αργείοι. Το έπαθλο για τους νικητές ήταν είτε ένα στεφάνι από αγριοσέλινο, προς τιμήν του θεοποιημένου Οφέλτη, είτε κότινον, όταν καθιερώθηκε στη θρησκευτική συνείδηση η λατρεία του Δία. Από τα στοιχεία που μας δίνει ο Φιλόστρατος υποθέτουμε πως οι Αγώνες καταργήθηκαν το 393 π. Χ.

Υπήρχε κατηγοριοποίηση ανάλογα με την ηλικία στα Νέμεα. Τα αγωνίσματα ήταν γυμνικά στο στάδιο και ιπποδρομικά. Το σημαντικότερο όλων είναι ότι σ' αυτούς

τους Αγώνες αγωνίστηκαν σπουδαίοι Ολυμπιονίκες, όπως ο Μίλων ο Κροτωνιάτης, ο Διαγόρας ο Ρόδιος και πολλοί άλλοι.

Χώρος διεξαγωγής των Νέμεων

Τα **ίσθμια** ήταν αγώνες προς τιμήν του Ποσειδώνα, που διεξάγονταν στο ιερό του στην Ίσθμια κάθε δύο χρόνια, την άνοιξη, για τρεις μέρες. Στο πλαίσιο της άποψης ότι η ίδρυση των πανελλήνιων αγώνων ανάγεται σε ταφικούς αγώνες, τα Ίσθμια έχουν συνδεθεί με το θάνατο του Μελικέρτη, που πνίγηκε στη θάλασσα μαζί με τη μητέρα του Ινώ, και απαντά και με το όνομα "Παλαίμων". Κατά το πρώτο ήμισυ του 6ου αιώνα π. Χ. οι Κορίνθιοι πρόσθεσαν γυμνικούς και ιππικούς αγώνες στους εορτασμούς που γίνονταν από τον 7ο κιόλας αιώνα στην Ίσθμια. Οι αγώνες συνεχίστηκαν καθ' όλη τη διάρκεια της Ρωμαϊκής εποχής υπό τον έλεγχο της Κορίνθου, εκτός από την περίοδο 146-44 π. Χ., όταν η Κόρινθος έχασε τα πολιτικά δικαιώματά της και την ευθύνη των αγώνων ανέλαβε η Σικυώνα. Τα Ίσθμια ξεκινούσαν μετά την προσφορά θυσίας στον Ποσειδώνα και γεύματος στους πιστούς. Οι αθλητικοί αγώνες διεξάγονταν στο στίβο και οι μουσικοί στο θέατρο. Στους νικητές δινόταν αρχικά ένα στεφάνι από πεύκο και από τις αρχές του 5ου αι. π. Χ. από αγριοσέληνο (γρίηλον), ενώ στους Ρωμαϊκούς χρόνους και από τα δύο.

Τα Ολύμπια, - Ολυμπιακοί αγώνες στην αρχαιότητα, ήταν η πιο σημαντική αθλητική διοργάνωση της αρχαίας Ελλάδας και διεξάγονταν στην Αρχαία Ολυμπία κάθε τέσσερα χρόνια μετά το 776 π. Χ. Στην αθλητική αυτή συνάντηση συμμετείχαν μόνο οι ελεύθεροι άνδρες. Στα Ολύμπια έπαιρναν μέρος αθλητές από όλη την Ελλάδα (και αργότερα από άλλα μέρη) και σταδιακά απέκτησαν ιδιαίτερη αίγλη. Η διοργάνωσή τους γινόταν μέχρι το 393 π. Χ. όταν ο αυτοκράτορας Θεοδόσιος απαγόρευσε την διεξαγωγή τους.

ΤΟΠΟΣ ΤΕΛΕΣΗΣ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

Όλοι γνωρίζουν πως οι Ολυμπιακοί Αγώνες λάμβαναν χώρα στο ιερό δάσος της αρχαίας Ολυμπίας.

Αρχικά, αξίζει να γίνει ειδική μνεία στο το στάδιο της Αρχαίας Ολυμπίας. Το αρχαίο στάδιο, που τελούνταν οι Ολυμπιακοί Αγώνες, βρίσκεται έξω από τη βορειοανατολική γωνία του περιβόλου του ιερού χώρου της Ολυμπίας. Βέβαια γύρω στον 6ο αιώνα τα αγωνίσματα λάμβαναν χώρα σε διαφορετικό σημείο και το σημερινό στάδιο απέκτησε την σημερινή του μορφή κατά τον 5ο αιώνα π. Χ. και μετά από τρεις διαδοχικές προσπάθειες διαμόρφωσης. Σε αυτή την εξέλιξη οδήγησε και η αυξητική τάση της εμβέλειας των αγώνων που συνεχώς συγκέντρωναν περισσότερους αθλητές αλλά και θεατές. Το στάδιο μετατοπίστηκε και επεκτάθηκε για μία ακόμα φορά κατά τον 4ο αιώνα π.Χ φτάνοντας να διαθέτει ένα στίβο με μήκος 192,27 μέτρα και πλάτος 30μέτρα. Σύμφωνα με υπολογισμούς το στάδιο μπορούσε να φιλοξενήσει περί τους 45.000 θεατές. Υπήρχαν ελάχιστα λίθινα καθίσματα που προορίζονταν για τους επισήμους ενώ ορισμένες πηγές πιστοποιούν ότι στα ρωμαϊκά χρόνια κατασκευάστηκαν ξύλινα καθίσματα. Γύρω από το στάδιο υπήρχε αγωγός που βοηθούσε στην απομάκρυνση των ομβρίων υδάτων και στα τέλη του 3ου αιώνα π. Χ. κατασκευάστηκε η μνημειακή είσοδος που λεγόταν Κρύπτη και αποτελούνταν από μαρμαροσκεπή στοά 32 μέτρων. Τέλος, σήμερα ο επισκέπτης μπορεί να διακρίνει τις λίθινες βαλβίδες που η μεταξύ τους απόσταση ανέρχεται στο ένα ολυμπιακό στάδιο (ή 192,27 μέτρα).

Το Στάδιο της Αρχαίας Ολυμπίας

Τα κτίρια στο ιερό της Ολυμπίας ήταν πολλά. Το πιο σημαντικό ήταν ο Ναός του Διός. Είχε ύψος είκοσι μέτρα, πλάτος τριάντα και μήκος εβδομήντα – πέντε περίπου. Κατασκευάστηκε από τον Ηλείο αρχιτέκτονα Λίβωνα σε δωρικό ρυθμό και η αρχή της εργασίας χρονολογείται στα 468 π.Χ . ενώ το τέλος περίπου οχτώ χρόνια αργότερα το 456 π.Χ . Στις μετώπες του ναού απεικονίζονταν οι δώδεκα άθλοι του ,κατά πολλούς ιδρυτή των Ολυμπιακών Αγώνων, Ηρακλή. Τα αετώματα του ναού είχαν κοσμηθεί με αγάλματα που σήμερα βρίσκονται στο Μουσείο. Στη είσοδό του γινόταν το στεφάνωμα των Ολυμπιονικών κατά την τελευταία μέρα των Αγώνων. Από πηγές μας είναι γνωστό ότι στο εσωτερικό του ναού υπήρχαν 25 χάλκινες ασπίδες, που χρησιμοποιούνταν από τους αθλητές της οπλιτοδρομίας. Επίσης, υπήρχε και το χρυσελεφάντινο άγαλμα του Δία, το οποίο κατασκεύασε ο Φειδίας και αποτέλεσε ένα από τα επτά θαύματα της αρχαιότητας.

Τμήμα του Ναού του Διός στη σύγχρονη εποχή

Ωστόσο υπήρχαν και άλλα κτίρια που είχαν τη δική τους χρησιμότητα. Ο ναός της Ήρας, για παράδειγμα, που χρησίμευε για την αποθήκευση του δίσκου της Ίφιτου, στον οποίο ήταν γραμμένοι οι όροι της Ολυμπιακής εκεχειρίας και τη φύλαξη διαφόρων ιερών σκευών, όπως το χρυσελεφάντινο τραπέζι που τοποθετούσαν τα στεφάνια των νικητών. Αργότερα χρησίμευε σαν ένα είδος μουσείου για τα αριστουργήματα τέχνης που υπήρχαν στο ναό. Είναι ένας από τους αρχαιότερους ναούς της Ελλάδας, 600 π. Χ. περίπου, δωρικού ρυθμού, περίπτερος. Είχε μήκος 50μ, πλάτος 18,75 μ. και ύψος 7,8 μ. Οι τοίχοι ήταν χτισμένοι από πλιθιά και κογχυλιάτη λίθο. Μέσα στο ναό υπήρχαν τα αγάλματα της Θεάς Ήρας και του Δία, ενώ υπήρχε και ο Ερμής του Πραξιτέλη.

Σημερινή εικόνα του ναού της Ήρας στην Ολυμπία

Το Φιλιπείο ήταν το ωραιότερο κτίριο που κατασκευάστηκε στην Ολυμπία. Το οικοδόμημα ήταν κυκλικό, περίπτερο, με 18 κίονες ιωνικού ρυθμού. Ήταν αφιέρωμα από το βασιλιά της Μακεδονίας Φίλιππο. Κτίστης θεωρείται ο Αθηναίος αρχιτέκτονας και γλύπτης Λεοχάρης. Η κατασκευή διήρκησε 3 – 4 χρόνια. Στο εσωτερικό του υπήρχε βάθρο όπου είχαν στηθεί πέντε χρυσελεφάντινα αγάλματα: Φιλίππου, Ολυμπιάδας, Αμύντα κι Ευρυδίκης και του γιού του Αλεξάνδρου.

Άξια αναφοράς είναι και το γυμνάσιο, η παλαίστρα και ο Θεοκολέων.

Το γυμνάσιο αποτελούταν από μεγάλο υπαίθριο χώρο ορθογώνιου σχήματος και είχε στοές δωρικού ρυθμού και στις τέσσερις πλευρές του. Στον υπαίθριο χώρο του Γυμνασίου γίνονταν οι προγυμνάσεις των αθλητών του δρόμου και του πεντάθλου. Όταν όμως οι καιρικές συνθήκες ήταν ακατάλληλες, οι προγυμνάσεις γίνονταν στην ανατολική στοά. Η παλαίστρα ήταν τετράγωνο κτίριο με εσωτερική αυλή, χτίστηκε τον 3ο π. Χ. Αιώνα και χρησίμευε για την προγύμναση των αθλητών της πάλης, της πυγμής και του παγκρατίου. Στο εσωτερικό είχε τετράγωνη ασκέπαστη αυλή που περιβαλλόταν από κίονες δωρικού ρυθμού. Μετά τις στοές υπήρχαν το Ελαιοθέσιο, όπου αλείφονταν οι αθλητές με λάδι, το Κονιστήριο, όπου σκονίζονταν με σκόνη ή άμμο, το Εφηβείο, όπου διδάσκονταν από τους γυμναστές τους. Οι κίονες των δωματίων ήταν ιωνικού ρυθμού. Ο Θεοκολέων ήταν κτίριο του 5ου π. Χ. αιώνα, όπου κατοικούσαν οι Θεηκόλοι, οι ιερείς δηλαδή της Ολυμπίας μαζί με τους βοηθούς τους. Είχαν τη φροντίδα του Ιερού, των θυσιών και της λατρείας και ήταν από τους λίγους μόνιμους κατοίκους του Ιερού.

Το Γυμνάσιο

Η ανατολική πλευρά της παλαίστρας

Το Μητρώον ή ναός της Ρέας, το ηρώο του Πέλοπα και η ποικίλη στοά ή στοά της Ηχούς ή Επτάφωνος ήταν επίσης κτίρια στην Αρχαία Ολυμπία. Η στοά της ηχούς χτίστηκε κατά τους χρόνους του Φιλίππου - 350 π. Χ. περίπου. Λέγεται πως την έκτισε όπως και το Φιλιππείο ο βασιλιάς Φίλιππος. Είχε 44 κίονες δωρικού ρυθμού και εσωτερική κιονοστοιχία ιωνικού ρυθμού. Διαχώριζε την ιερή Άλτι από το Στάδιο. Το όνομά της οφείλεται στην ιδιαίτερη ηχητική της. Η φωνή εκεί επαναλαμβανόταν επτά φορές, γι' αυτό ονομάστηκε Επτάφωνος. Το όνομα Ποικίλη Στοά το πήρε γιατί είχε διακοσμηθεί με διάφορες επιγραφές και με έργα διάσημων ζωγράφων. Το

Μητρώον ήταν μικρός ναός αφιερωμένος στη Μητέρα των Θεών Ρέα ή Κυβέλη. Χτίστηκε σε δωρικό ρυθμό κατά το 400 π. Χ. αντικαθιστώντας το βωμό της λεγόμενης «Μητέρας των Θεών». Το ιερό του Πέλοπα αντικατέστησε και αυτό κάποιον άλλο βωμό. Υπήρχε η αντίληψη πως εκεί υπήρχαν τα οστά του Πέλοπα.

Ναός της Ρεας

Άλλα κτίρια ήταν οι θησαυροί και το Πρυτανείο. Οι θησαυροί ήταν μικρά δωμάτια, σε σχήμα ναού του 6ου και 5ου π. Χ. αιώνα που χρησίμευαν για την τοποθέτηση πολύτιμων αφιερωμάτων των πιστών και των πόλεων. Υπήρχαν 12 τέτοιοι και άνηκαν σε διαφορετικές ελληνικές πόλεις. Ο αρχαιότερος είναι αυτός του Σικυώνος μέσα στον οποίο υπήρχαν τρεις δίσκοι (τους χρησιμοποιούσαν οι πενταθλητές), το ξίφος του Πέλοπα και μερικές αφιερώσεις στον νικητή του Μαραθώνα, Μιλτιάδη. Το Πρυτανείο κτίστηκε τον 6^ο αιώνα π. Χ. και χρησίμευε όχι μόνο σαν επίσημη κατοικία των Πρυτάνεων, οι οποίοι ήταν υπεύθυνοι των Αγώνων, αλλά και σαν αίθουσα υποδοχής και γεύματος των Ολυμπιονικών και μερικών αντιπροσώπων των Ελληνικών πόλεων. Στο Πρυτανείο βρισκόταν ο βωμός της Θεάς Εστίας, όπου καίγεται συνεχώς το άσβεστο πυρ.

Ο Θησαυρός του Σικυώνος

Η εξέδρα του Ηρώδη και το Λεωνιδαίο είναι δύο ακόμα αξιοσημείωτα κτίρια. Ο Ηρώδης και η γυναίκα του Ρηγίλλη το 2^ο αιώνα μ. Χ. αιώνα κατασκεύασαν το υδραγωγείο του Ιερού. Το νερό μεταφερόταν από απόσταση 3 χιλιομέτρων. Αρχικά συγκεντρωνόταν σε δεξαμενή και από εκεί διοχετευόταν με λεοντοκεφαλές - υδρορροές σε μια άλλη και στη συνέχεια με αγωγούς στο Στάδιο ή όπου αλλού χρειαζόταν. Λέγεται πως ο Ηρώδης προχώρησε στο κτίσιμο αυτού του έργου λόγω της τιμητικής θέσης της Ρηγίλλης σαν ιέρεια της Θεάς Δήμητρας Χαμύνης. Το Λεωνιδαίο ήταν Ξενώνας του Ιερού. Χτίστηκε κι αφιερώθηκε στο Δία με δαπάνες ενός πλουσίου του Λεωνίδα από τη Νάξο. Το Λεωνιδαίο ήταν μεγάλο κτίριο, διώροφο, και περιβαλλόταν εξωτερικά από στοά 138 κιόνων ιωνικού ρυθμού. Στην αυλή κατά τη ρωμαϊκή εποχή κατασκευάστηκε τεχνητή λίμνη με νησίδα και κήπο. Υπήρχαν πολλά δωμάτια που χρησίμευαν για τη φιλοξενία των επισήμων επισκεπτών στη διάρκεια των Αγώνων.

Το λεωνιδαίο

Τέλος, το Βουλευτήριο, τα Βάθρα των Ζαννών και η νότια Στοά. Στο Βουλευτήριο

συνεδρίαζε η Ολυμπιακή Βουλή και φυλάσσονταν τα επίσημα έγγραφα και ψηφίσματα. Το κτίριο είχε στα βόρεια και στα νότια δύο ορθογώνια τμήματα που κατέληγαν στα δυτικά σε αψίδες. Υπάρχει τετράγωνος ασκέπαστος χώρος, όπου ήταν ο βωμός του προστάτη των όρκων, Όρκιου Δία και το άγαλμά του με κεραυνούς στα χέρια. Εκεί, ύστερα από θυσία κάπρου, οι αθλητές, οι γυμναστές κλπ έδιναν τον καθιερωμένο όρκο. Τα βάθρα των Ζαννών ήταν συνολικά δεκαέξι χάλκινα αγάλματα του Δία, που βρέθηκαν μόνο τα βάθρα τους. Τα αγάλματα αυτά αφιερώνονταν από τα πρόστιμα που πλήρωναν όσοι παρέβαιναν τους κανονισμούς των Ολυμπιακών Αγώνων, κάνοντας ή δεχόμενοι δωροδοκίες για να κερδίσουν ή να παραχωρήσουν τη νίκη και τοποθετούνταν στην είσοδο του Σταδίου για παραδειγματισμό των αθλητών. Η νότια Στοά ήταν ανοιχτή προς τον Αλφειό κι είχε εξωτερική κιονοστοιχία δωρικού ρυθμού κι εσωτερική κιονοστοιχία κορινθιακού ρυθμού. Χρησίμευε πιθανά για αγορά ή ήταν η επίσημη είσοδος του Ιερού. Μπροστά από τη Νότια Στοά περνούσε η Ιερή Οδός που ένωνε την Ήλιδα και τον Ιππόδρομο της Ολυμπίας.

Νότια Στοά

Βουλευτήριο

Το βάθρο των Ζαννών

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΕΧΕΙΡΙΑ – ΑΓΩΝΕΣ ΩΣ ΜΕΣΟ ΕΝΩΣΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ο θεσμός της Ιερής Εκεχειρίας καθιερώθηκε τον 8ο αιώνα π.χ. όπου όλες οι εχθροπραξίες αναβάλλονταν κατά τη διάρκεια της Εκεχειρίας. Ο όρος εκεχειρία ετυμολογείται από το "έχειν χείρας", δηλαδή κρατώ τα χέρια μου, σταματώ να χτυπώ, διακόπτω τις εχθροπραξίες. Δεν μπορούμε να πούμε ποιοι είναι αυτοί που την επινόησαν καθώς υπάρχουν πολλά ονόματα που αναφέρονται ως εφευρέτες της, με το όνομα του Ίφιτου να κυριαρχεί. Η εκεχειρία άρχιζε επτά μέρες πριν την έναρξη των

Ολυμπιακών Αγώνων και έληγε την έβδομη μέρα μετά τη λήξη των Αγώνων. Εξασφάλιζε ότι οι αθλητές, οι υπόλοιποι συμμετέχοντες και οι θεατές των Αγώνων μπορούσαν να ταξιδέψουν με ασφάλεια στην αρχαία Ολυμπία και να γυρίσουνε μετά στις πατρίδες τους. Για δώδεκα αιώνες τηρούνταν ως επί το πλείστον. Και λέμε ως επί των πλείστον διότι κατά τη διάρκεια των ετών που διοργανώθηκαν οι Ολυμπιακοί Αγώνες δεν έλειψαν και οι περιπτώσεις παραβίασης της ιερής εκχειρίδας. Το 420 π.Χ. η Σπάρτη αποκλείστηκε από τους Αγώνες και πλήρωσε πρόστιμο 2.000 μινών, επειδή επιτέθηκε στο Λέπρεο, ενώ το 362 π. Χ. οι Ηλείοι πολέμησαν εναντίον των Πισατών μέσα στον ίδιο το χώρο του ιερού. Για να κατανοήσουμε το πόσο σημαντική ήταν η εκχειρίδα για τους πρόγονους μας αρκεί να διαβάσουμε πως ακόμη και κατά τη διάρκεια του καταστροφικού Πελοποννησιακού πολέμου οι Αθηναίοι μπορούσαν να ταξιδέψουν στην Πελοπόννησο για τα Ολύμπια ή τα Ίσθμια.

Η εκχειρίδα, καθώς ήταν αποδεκτή απ' όλους πλην ελαχίστων εξαιρέσεων, επέτρεπε στους Έλληνες να πάνε στους Αγώνες χωρίς να τους επιτεθούν κανείς, έτσι στις αθλητικές εκδηλώσεις όπου ήταν όλοι συγκεντρωμένοι είχαν τη δυνατότητα να θυμηθούν πως αυτά που τους ενώνουν είναι περισσότερα από αυτά που τους χωρίζουν. Η Ολυμπία, μάλιστα, ήταν συνυφασμένη στη σκέψη των Ελλήνων σαν κέντρο με εθνικό και πανελλήνιο χαρακτήρα. Για το λόγο αυτό η συνθήκη ειρήνης των 100 ετών μεταξύ Άργους, Αθήνας, Μαντίνειας και Ηλίδας, είχε καθιερωθεί να ανανεώνεται στην Ολυμπία.

Η Ολυμπία θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως κέντρο διάδοσης ιδεών, καθώς όλοι οι παρευρισκόμενοι είχαν την ευκαιρία ν' ακούσουν ρήτορες, ποιητές και φιλοσόφους. Οι αρχαίοι έλληνες φιλόσοφοι και ρήτορες είχαν κατανοήσει την ανάγκη για ένωση των Ελλήνων. Για παράδειγμα, ο ρήτορας Γοργίας, από τους Λεοντίνους, τόνισε την ανάγκη για σύσφιξη των σχέσεων των ελληνικών πόλεων με σκοπό ν' αντιμετωπίσουν την Περσική επεκτατικότητα. Ο Αθηναίος ρήτορας Λυσίας είχε και αυτός αντιληφθεί τον κίνδυνο που διέτρεχαν οι Έλληνες εξαιτίας των πολέμων και των συγκρούσεων που μάστιζαν το τόπο. Στην προσπάθειά του να δημιουργήσει το αίσθημα φιλίας και ένωσης ανέφερε το όνομα του Ηρακλή, που ίδρυσε τους Ολυμπιακούς αγώνες κάνοντας τους να κατανοήσουν πως έχουν ένα ακόμη κοινό στοιχείο. Τέλος, ένας ακόμη Αθηναίος ο Ισοκράτης προσπάθησε στο λόγο να τους θυμίσει τους κοινούς προγόνους, τα κοινή ήθη, έθιμα και παραδόσεις και γενικότερα να προάγει το αίσθημα της συνεργασίας και της ένωσης. Το όραμα του ήταν η ένωση των ελληνικών πόλεων κάτω από τις ισχυρότερες πόλεις.

Το έργο του Ισοκράτη θα μπορούσαμε να το χαρακτηρίσουμε επιτυχές ως ένα μέρος του. Πράγματι, απευθύνθηκε στους Αθηναίους και τους Σπαρτιάτες για να καθοδηγήσουν την ένωση, ωστόσο, μόλις κατάλαβε πως δεν μπορούν να το επιτύχουν στράφηκε στο Μακεδόνα βασιλιά Φίλιππο. Για εκείνον και γενικότερα τους άλλους Μακεδόνες βασιλείς, οι Πανελλήνιοι αγώνες συμβόλιζαν την ενότητα και τα κοινά ενδιαφέροντα. Αυτή η ενωτική δύναμη των αγώνων πέρασε και στο γιό του Φιλίππου, Μ. Αλέξανδρο. Ο οποίος οργάνωσε πολλές αθλητικές εκδηλώσεις στην Ασία με σκοπό να ενώσει τους Έλληνες με τους βαρβάρους. Για το λόγο αυτό ο Πλούταρχος θεωρεί τον Μ. Αλέξανδρο ως το μεγαλύτερο φιλόσοφο διότι δεν μεταχειριζόταν τους αλλοεθνείς ως ζώα αλλά κατόρθωσε να κάνει τους Έλληνες να ζουν αρμονικά με τους βαρβάρους και να εξαλείψει τη παλιά διάκριση που έκαναν οι πρόγονοι μας με το λεγόμενο "πας μη Έλλην βάρβαρος".

Προτού εμφανιστεί ο Δίας στην Ολυμπία με σκοπό να φέρει την ειρήνη και τη συμφιλίωση στους Έλληνες, ο ελληνικός κόσμος είχε χωριστεί σε δύο αντίπαλες παρατάξεις, τις οποίες αντιπροσώπευαν από τη μία ο ήρωας των Δωριέων Ηρακλής και από την άλλη των Αθηναίων Θησέας. Οι Έλληνες πίστευαν ότι ο μοναδικός που

μπορούσε να τους ενώσει ήταν ο Δίας καθώς η λατρεία του δεν ήταν τοπική μα πανελλήνια. Η ιδιότητα αυτή του Πατέρα των Θεών φαίνεται στο έργο του Φειδία στην Ολυμπία, όπου σ' ένα μέρος του θρόνου απεικονίζεται ο Ηρακλής και ο Θησέας να πολεμούν μαζί εναντίον των Αμαζόνων. Επίσης, ο ναός του Δία στην Ολυμπία είχε πολλές σκηνές που έδειχναν τους Έλληνες ενωμένους εναντίον των βαρβάρων.

Οι Πανελλήνιοι αγώνες –κυρίως οι Ολυμπιακοί αγώνες- έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην διαμόρφωση φιλικών σχέσεων μεταξύ των Ελλήνων. Οι Ολυμπιακοί αγώνες αποτέλεσαν ένα τρόπο για να επιβεβαιώσουν η κοινή θρησκεία, η κοινή γλώσσα και η κοινή καταγωγή, δηλαδή το τρίπτυχο ομόαιμον, ομόθρησκον και ομόγλωσσων. Το σύστημα της πόλις - κράτους, το οποίο συντέλεσε τα μέγιστα στην ανάπτυξη του αθλητικού ιδεώδους, στάθηκε επίσης τροχοπέδη στην πολιτική ένωση των Ελλήνων. Αποδείχθηκε ότι ήταν μια πολύ δύσκολη υπόθεση, διότι οι αρχαίοι ποτέ δε δέχτηκαν, με οποιοδήποτε ανταλλάγματα, να θυσιάσουν την αγάπη για την πόλη τους, την αυτονομία της και την ανεξαρτησία της για την ένωση με τις άλλες πόλεις. Η ένωση του αρχαίου ελληνικού κόσμου ήταν πάντα προσωρινή και πετυχημένη μόνο κάτω από ειδικές συνθήκες : για πρώτη φορά εναντίον της Τροίας, τη δεύτερη εναντίον των Περσών και την τρίτη η ένωση έγινε κάτω από το βάρος της Μακεδονικής Φάλαγγας. Επομένως, γίνεται αντιληπτό πως όσες φορές ενώθηκαν οι Έλληνες για να αντιμετωπίσουν κοινό εχθρό κατάφεραν να τον συντρίψουν.

ΟΙ ΕΛΛΑΝΟΔΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥΣ

Οι ελλανοδίκες (=δικαστές των Ελλήνων) ήταν οι διαιτητές-κριτές των Ελλήνων στους Ολυμπιακούς Αγώνες. Οι Ελλανοδίκες διασφάλιζαν την διαιτησία των αγώνων και είχαν ως ιερό καθήκον να διατηρούν το επίπεδο και την κληρονομιά των αγώνων, καθώς και να καθιστούν σίγουρο ότι οι κανόνες τηρούνται. Αρχικά επονομάζονταν Αγωνοθέτες, που αποδίδεται ως «διοργανωτές των αγώνων», αλλά αργότερα ονομάστηκαν Ελλανοδίκες. Οι Ελλανοδίκες εκλέγονταν από τους κατοίκους της Πίσσας (πόλη της Ήλιδας) και αργότερα απ' τους Ηλείους που κυρίευσαν την Πίσα και πήραν το δικαίωμα εκλογής των ελλανοδικών από αυτούς, δηλαδή οι Ελλανοδίκες επιλεγόταν από τους κατοίκους της Ήλιδας, διότι η Ήλιδα, αφού είχε κατακτήσει την Πίσα, ήταν υπεύθυνη για τη διοργάνωση των Αγώνων. Ένας Ηλείος από κάθε μια από τις άρχουσες οικογένειες γινόταν ελλανοδίκης. Οι ελλανοδίκες εκλέγονταν απ' τους έμπειρους για τα αγωνίσματα 10 μήνες πριν από τους αγώνες και η θητεία τους έληγε μαζί με το τέλος της Ολυμπιάδας όπου και διοργανωνόταν εκλογές για κάθε επακόλουθη Ολυμπιάδα. Τα πρώτα χρόνια υπήρχε μόνο ένας ελλανοδίκης, αλλά αργότερα, επειδή αυξήθηκαν τα αγωνίσματα και οι αθλητές αυξήθηκε και ο αριθμός τους. Το 480 π. Χ. ο αριθμός των Ελλανοδικών αυξήθηκε σε εννέα, από τους οποίους, τρεις επέβλεπαν τους ιππικούς αγώνες, τρεις το πένταθλο και τρεις τ' άλλα αγωνίσματα, το 476 π. Χ. σε δέκα και το 368 π. Χ. σε δώδεκα. Όμως το 364 π. Χ. οι Ελλανοδίκες μειώθηκαν σε οκτώ, αλλά από το 348 π. Χ. και εξής αυξήθηκαν και πάλι σε δέκα. Έτσι παρέμειναν και ως την κατάργηση των αγώνων.

Αρχικά, η θέση τους ήταν κληρονομική και ισόβια, αργότερα αυτό μεταβλήθηκε. Οι Ελλανοδίκες καλούνταν στην Ήλιδα δέκα μήνες πριν από την έναρξη των Ολυμπιακών αγώνων. Στη περίοδο των δέκα μηνών πριν την έναρξη των αγώνων, οι Ελλανοδίκες ζούσαν σε ένα ειδικά κατασκευασμένο κτήριο στην Ήλιδα, τον 'Ελλανοδικαίωνα' ή 'Ελλανοδικείο', ένα μεγάλο κτήριο στην αγορά της πόλης, και φορούσαν πορφυρούς χιτώνες (πορφυρίδες) για να ξεχωρίζουν. Το κτήριο αυτό ήταν κοντά στα Γυμνάσια, όπου και οι αθλητές προετοιμάζονταν για τους αγώνες. Καθ' όλη τη διάρκεια της παραμονής τους στο Ελλανοδικαίον, μάθαιναν από τους νομοφύλακες πώς να είναι σωστοί στα καθήκοντά τους και εξασκούσαν στην εκτέλεση αυτών με την υποχρέωση να είναι αμερόληπτοι, υπόσχεση που την έδιναν με επίσημο όρκο. . Ο μεγαλύτερος (πρεσβύτερος) είχε χρέη προέδρου των ελλανοδικών .

Εκτός του να είναι κριτές και διαιτητές οι Ελλανοδίκες ήταν επίσης οι γενικοί διοργανωτές, και ήταν παρόντες σε κάθε τελετή και γεγονός που διαδραματιζόταν, έχοντας την τιμή του να απονεύουν τους κότινους και τα φύλα φοίνικα στους νικητές. Επίσης ήταν αναμενόμενο να αστυνομεύουν τους Αγώνες. Μια άλλη αποστολή των Ελλανοδικών, για να εξασφαλίσουν ένα άψογο τελικό θέαμα, ήταν το να επιτηρούν, το μήνα της προπόνησης, την προπόνηση των αθλητών, όπου και επέλεγαν τους καλά προπονημένους, απέρριπταν αυτούς που δεν απέδιδαν σε ένα ικανοποιητικό επίπεδο και χώριζαν τους αθλητές σε κατηγορίες ανδρών και παιδών ανάλογα με την ηλικία τους. Οι πολύ μικροί δε γίνονταν δεκτοί, ενώ όσοι είχαν ενηλικιωθεί μπορούσαν να συμμετέχουν στους αγώνες ανδρών και οι παίδες στα ειδικά αγωνίσματα που διεξάγονταν τη δεύτερη μέρα των αγώνων. Όσοι ήθελαν να λάβουν μέρος και γίνονταν δεκτοί δεν μπορούσαν να παραιτηθούν ή να αποσυρθούν. Επίσης οι προπονητές του κάθε αθλητή έπρεπε να είναι παρών, αλλά δεν μπορούσαν να επέμβουν αλλιώς θα τιμωρούνταν αναλόγως. Οι Ελλανοδίκες αξιολογούσαν κάθε αθλητή στην συμπεριφορά, τον χαρακτήρα και το ήθος, και επιπρόσθετα σε πιο συνήθη χαρακτηριστικά όπως δύναμη, αντοχή και αντίσταση. Οι εγκεκριμένοι αθλητές γράφονταν σε μια ειδική λίστα που ονομάζονταν Λεύκωμα. Δύο μέρες πριν τους αγώνες, οι αθλητές που τηρούσαν της προϋποθέσεις, έφευγαν από την Ήλιδα και πήγαιναν στην Ολυμπία, με μία πομπή που οδηγούνταν από τους Ελλανοδίκες.

Την πρώτη μέρα των αγώνων οι ελλανοδίκες, ντυμένοι με κατακόκκινα ρούχα τις "πορφυρίδες" και με στεφάνι στο κεφάλι τους, οδηγώντας την πομπή έκαναν τις ιεροτελεστίες που είχαν οριστεί και στη συνέχεια οδηγούσαν τους αθλητές μπροστά στο άγαλμα του Δία, για να δώσουν μαζί με τους προπονητές τους τον όρκο. Την ίδια μέρα οδηγούσαν ένα παιδάκι να κόψει τα κλαδιά από τα οποία πλέκονταν οι κότινοι. Τη δεύτερη μέρα έμπαιναν στο στάδιο με κλάδο φοινικιάς και υπενθύμιζαν στους αθλητές τους όρους και τις υποχρεώσεις τους και έδιναν το σήμα της αρχής. Την πέμπτη μέρα στο ναό του Δία βράβευαν με τον κότινο (στεφάνι αγριελιάς) και με κλάδο φοίνικα τους νικητές. Όταν ο κήρυκας εκφωνούσε το όνομα του νικητή και της πατρίδας του, ο αθλητής πλησίαζε επευφημούμενος από το πλήθος, ενώ ο πρεσβύτερος Ελλανοδίκης του έβαζε στο κεφάλι το κλαδί αγριελιάς στεφάνι.

Μετά από όλα αυτά οι ελλανοδίκες συντάσσανε και υπογράφανε την επίσημη πράξη που ανέφερε τα ονόματα των νικητών και έπειτα έληγε η θητεία τους. Οι Ελλανοδίκες ήταν περίφημοι για την αμεροληψία τους, και το κοινό είχε υψηλό σέβας γι' αυτούς. Καθώς η δωροδοκία και οι εξαπατήσεις ανάμεσα στους αθλητές ήταν κάτι το συχνό, υπήρξε μόνο μία καταγεγραμμένη διαφθορά κριτή, όπου ένας Ελλανοδίκης νίκησε δύο ιππικούς αγώνες. Για να παραμείνουν αμερόληπτοι και έντιμοι οι Ελλανοδίκες τους απαγορεύθηκε το να συμμετάσχουν στους Αγώνες και αυτή η περίπτωση παρέμεινε ως η μόνη ατέλεια στο διαφορετικά άψογο ιστορικό τους. Για την άμεση εποπτεία των Αγώνων, οι Ελλανοδίκες έπαιρναν θέση σε εξέδρα στην νότια πλευρά του σταδίου. Οι αποφάσεις των Ελλανοδικών ήταν μη ανακλητές και ήταν από όλους αποδεκτές και σεβαστές. Όποιος αθλητής πίστευε ότι είχε αδικηθεί μπορούσε να προσφύγει στη Βουλή των Ηλείων, που συνεδρίαζε και στη διάρκεια των Αγώνων. Αν η Βουλή έκρινε ότι ο αθλητής αδικήθηκε, μπορούσε να τιμωρήσει τους Ελλανοδίκες, όχι όμως και να αλλάξει την απόφασή τους.

Οι ελλανοδίκες ήταν υπεύθυνοι να εξακριβώσουν αν οι αγωνιστές ήταν Έλληνες και να ρυθμίσουν τα πάντα για την αξιοπρεπή εκτέλεση των αγώνων, με τη βοήθεια των 'αλυταρχών'. Η κρίση τους δεν αφορούσε μόνο το ζήτημα της σωματικής επίδοσης, αλλά και το χαρακτήρα και το ήθος των αθλητών. Ακόμα, ρύθμιζαν τις περιπτώσεις ισοπαλίας και ήταν υπεύθυνοι για την απονομή των επάθλων στους νικητές και την επιβολή τιμωρίας (σωματική τιμωρία) και προστίμων (χρηματικό) στους παραβάτες των κανονισμών, έως και αποκλεισμό από τους αγώνες. Οι σωματικές ποινές εκτελούνταν από τους ραβδούχους και τους μαστιγοφόρους. Αν ένας αθλητής δεν μπορούσε να πληρώσει το πρόστιμο, το κατέβαλε η πόλη του, για να μην αποκλειστεί από τους αγώνες. Τα έσοδα από τα πρόστιμα χρησιμοποιούνταν για να κατασκευαστούν τα αγάλματα του Δία, οι Ζάνες, που τοποθετούνταν στο χώρο του ιερού.

ΑΓΩΝΙΣΜΑΤΑ ΣΤΟΥΣ ΑΡΧΑΙΟΥΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥΣ

ΔΡΟΜΙΚΑ ΑΓΩΝΙΣΜΑΤΑ

Ο Δρόμος ήταν ένα από τα αγωνίσματα των Ο.Α. Είναι το μόνο αγώνισμα που διεξαγόταν απ' την αρχή των Ολυμπιακών Αγώνων. Διεξαγόταν στο στάδιο. Ο νικητής στεφανωνόταν με κλαδί αγριελιάς.

. Σύμφωνα με την παράδοση, ο Ιδαίος Ηρακλής, πρόγονος του γενάρχη των Ηλείων, ήταν εκείνος που πρώτος οργάνωσε το άθλημα του δρόμου. Επιπλέον, όρισε το μήκος του σταδίου (600 πόδια) στην Ολυμπία, έβαλε τους αδελφούς του Κουρήτες να αγωνιστούν και στεφάνωσε το νικητή με στεφάνι από αγριελιά.

Τα παιδιά διδάσκονταν από μικρή ηλικία τις τεχνικές και τη φιλοσοφία του δρόμου και η συνεχής, καθημερινή άσκησή τους σε αυτόν αποτελούσε βασικό μέρος της αγωγής τους.

ΤΟ ΣΤΑΔΙΟ-ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ:

Το στάδιο είχε σχήμα ορθογωνίου παραλληλόγραμμου, είχε μήκος 212 m και το πλάτος του ήταν 30,70m. Το διάστημα που έτρεχαν οι αθλητές, ονομαζόταν στάδιο και είχε μήκος 192m και 27cm. Το στάδιο στους αρχαίους ήταν μέτρο μήκους που αντιστοιχούσε στα 600 πόδια. Μόνο που το στάδιο της Ολυμπίας ήταν πιο μεγάλο από τα άλλα στάδια, που και αυτά ήταν 600 πόδια. Λέγεται όμως πως το στάδιο της Ολυμπίας το μέτρησε ο Ηρακλής κι επειδή τα πόδια του ήταν πιο μεγάλα από αυτά άλλων ανθρώπων, γι' αυτό το Ολυμπιακό στάδιο είχε μεγαλύτερο μήκος! Ένας ισόπεδος χώρος δίπλα σε λόφους ή σε πλαγιές τους αποτελούσε τη συνήθη επιλογή για την κατασκευή ενός Σταδίου.

το στάδιο της Ολυμπίας

Αρχικά, η αφετηρία και το τέρμα του στίβου καθορίζονταν από απλές γραμμές χαραγμένες στο χώμα. Από τον 5ο αι. π. Χ., στα σημεία αυτά τοποθετήθηκαν οι βαλβίδες, δηλαδή μόνιμες μακρόστενες λίθινες πλάκες με σκαλισμένες κατά μήκος δύο παράλληλες εγκοπές. Οι θέσεις των δρομέων διαχωρίζονταν από πασσάλους τοποθετημένους σε κοιλότητες. Στην Ύστερη Κλασική εποχή επινοήθηκε μία μηχανή

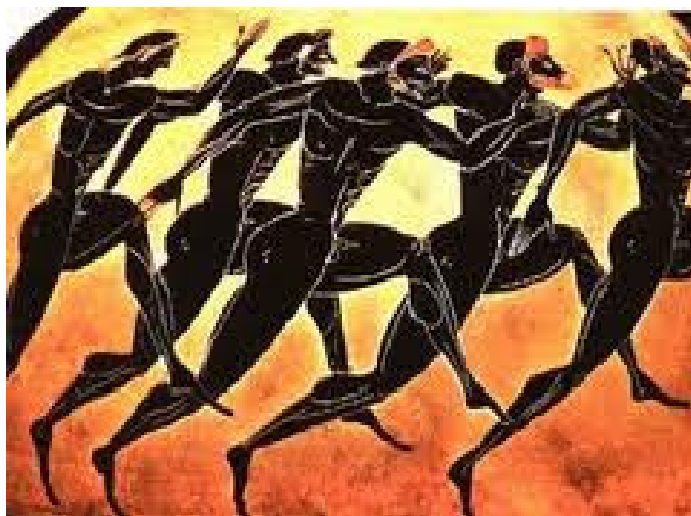
άφεσης, η ύσπληξ, που βασίστηκε στην τεχνολογία του καταπέλτη. Θεωρείται ότι αντιπροσωπεύει μία σημαντική μεταβολή στους αγώνες δρόμου, εφόσον εξασφάλιζε την ταυτόχρονη εκκίνηση όλων των αθλητών, αποκλείοντας έτσι οποιαδήποτε μεροληψία από πλευράς κριτών. Στα αγωνίσματα δρόμου με μήκος μεγαλύτερο του σταδίου το σημείο στροφής οριζόταν από πάσσαλο ή κιονίσκο και ονομαζόταν καμπτήρ.

Ο δρόμος είναι το αρχαιότερο αγώνισμα των αρχαίων Ελλήνων, αλλά και των Ολυμπιακών Αγώνων. Στο αγώνισμα του δρόμου οι αθλητές έτρεχαν με γυμνά πόδια παρότι στην αρχή φορούσαν κάποιο προστατευτικό το ονομαζόμενο περιμάζωμα το οποίο αργότερα καταργήθηκε. Το όνομά της κάθε Ολυμπιάδα το έπαιρνε από τον εκάστοτε νικητή του σταδίου δρόμου ο οποίος λεγόταν σταδιονίκης. Ο πρώτος σταδιονίκης στην Ολυμπία ήταν ο Ηλείος Κόροιβο.

ΔΡΟΜΙΚΑ ΑΓΩΝΙΣΜΑΤΑ:

Στάδιον: το παλαιότερο αγώνισμα, ήταν μία διαδρομή του στίβου (200 μ.). Στάδιο ήταν ο βασικός αγώνας ταχύτητας και το παλαιότερο αγώνισμα. Στην Ολυμπία ήταν το μόνο αγώνισμα από την 1η (776 π. Χ.) έως τη 13η Ολυμπιάδα (728 π. Χ.). Εξαιτίας μάλιστα της σπουδαιότητάς του, συνηθιζόταν ο νικητής του σταδίου να δίνει το όνομά του σε κάθε Ολυμπιάδα. Οι έφηβοι αγωνίζονταν μόνο στο απλό «στάδιο», δηλαδή στον αγώνα δρόμου μιας διαδρομής. Μέχρι τους 15ους Ολυμπιακούς αγώνες οι αθλητές που έπαιρναν μέρος φορούσαν μια μικρή ποδιά, ενώ αργότερα αγωνίζονταν εντελώς γυμνοί, επιδεικνύοντας την επίδοσή τους στο πολεμικό βάδισμα και τρέξιμο. Οι αθλητές, τερμάτιζαν χωρίς να χρειαστεί να πραγματοποιήσουν στροφή (άκαμπτος). Οι αθλητές ονομάζονταν 'σταδιοδρόμοι' και οι νικητές σταδιονίκες.

Δίαυλος: δρόμος ταχύτητας (400 μ.) , κατά τον οποίο οι δρομείς τρέχοντας σε τετράδες έπρεπε να καλύψουν την απόσταση δύο σταδίων. Εισήχθη στο πρόγραμμα των ολυμπιακών αγωνισμάτων στη 14η Ολυμπιάδα (724 π. Χ.) και, όπως και στο στάδιο, γίνονταν προκριματικοί και τελικοί αγώνες. Οι αθλητές έτρεχαν την διπλή διαδρομή επιστρέφοντας στο σημείο της αφετηρίας. Οι αθλητές ονομάζονταν 'διαυλοδρόμοι'. Ο αγώνας ονομαζόταν καμπτός, διότι οι αθλητές έκαναν στροφή γύρω από τον καμπτήρα.

δρομείς, μελανόμορφο αγγείο

Ίππιος: Ο ίππιος, δρόμος ημιαντοχής τεσσάρων σταδίων (σημερινά 800 μ.), δεν εντάχθηκε ποτέ στο πρόγραμμα των Ολυμπίων, αλλά διεξαγόταν στα Ίσθμια, τα Νέμεα, τα Παναθήναια και σε άλλους τοπικούς αγώνες.

Δόλιχος: δρόμος αντοχής (1400-4800m). Δόλιχος ήταν δρόμος αντοχής, όπου οι αθλητές έπρεπε να καλύψουν απόσταση 7-24 στάδια ή δώδεκα δίαυλοι (1.400-4.800 μ.). Το αγώνισμα αυτό εισήχθη στο πρόγραμμα στη 15η Ολυμπιάδα (720 π. Χ.) και ως πρώτος νικητής αναφέρεται ο Άκανθος από τη Λακωνία. Ο δόλιχος θεωρείται ότι προήλθε από τις αποστάσεις που διένυναν οι κήρυκες της ιερής εκεχειρίας και οι ημεροδρόμοι ή δρομοκήρυκες, οι αγγελιαφόροι δηλαδή που μετέφεραν ειδήσεις και μηνύματα σ' όλη τη χώρα

Οπλίτης: αγώνας δρόμου αθλητών οι οποίοι έφεραν χάλκινη αμυντική πανοπλία. Ένα από τα πλέον θεαματικά αγωνίσματα. Οι δρομείς κάλυπταν την απόσταση δύο σταδίων -σπανιότερα τεσσάρων- φέροντας κράνος, κνημίδες και ασπίδα. Ο Πausanias αναφέρει ότι στο ναό του Δία στην Ολυμπία φυλάσσονταν 25 τέτοιες ασπίδες, που μοιράζονταν στους οπλιτοδρόμους, έτσι ώστε όλοι οι αθλητές να φέρουν ασπίδες ίδιου βάρους. Το αγώνισμα αυτό εισήχθη στο πρόγραμμα στην 65η Ολυμπιάδα (520 π. Χ.) και, σύμφωνα με την παράδοση, γινόταν προς τιμήν κάποιου ήρωα που έπεσε μαχόμενος.

Οπλιτοδρομία, μελανόμορφο αγγείο

ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ: Η εκκίνηση όλων των δρομέων ήταν ταυτόχρονη, μ' ένα συγκεκριμένο σύνθημα, και όσοι ξεκινούσαν νωρίτερα μαστιγώνονταν ή και αποβάλλονταν. Υπήρχε ένας κώδικας τιμής που ακολουθούσαν όλοι οι αθλητές, σύμφωνα με τον οποίο δεν επιτρεπόταν να εμποδίζουν τους αντιπάλους τους σπρώχνοντάς τους, χτυπώντας τους ή συγκρατώντας τους, και κυρίως απαγορευόταν οποιαδήποτε σχέση των αθλητών με τη δωροδοκία και τη μαγεία.

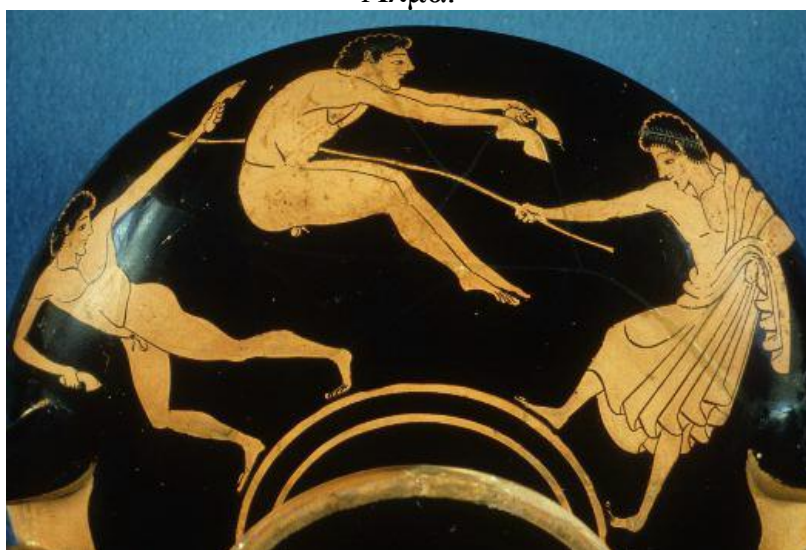
Οι αγώνες σταδίου διεξάγονταν την Πέμπτη μέρα των αγώνων. Μεγάλος Ολυμπιονίκης ήταν ο Πολίτης από την Κέραμο της Καρίας. Ήταν πολύ γρήγορος και κατάφερε σε μία μέρα να κερδίσει το στάδιον, το δίαυλο και το δόλιχο. Ήταν ο μοναδικός στην ιστορία των Ολυμπιακών αγώνων που κατάφερε κάτι τέτοιο. Οι αθλητές, των δρομικών αγωνισμάτων, ξεκινούσαν από όρθια θέση με το ένα πόδι λίγο πιο μπροστά από το άλλο, με το σώμα να κλείνει προς τα εμπρός και με τα γόνατα ελαφρά λυγισμένα.

ΠΕΝΤΑΘΛΟ

Το πένταθλο, ήταν ένα από τα πιο δύσκολα αγωνίσματα στους αρχαίους Ο.Α. Και αυτό, διότι ο αθλητής που αγωνιζόταν, έπρεπε να συνδυάζε πολλές αρετές, όπως δύναμη, αντοχή, γρηγοράδα και επιμονή. Φαίνεται σχεδόν ακατόρθωτο ο ίδιος αθλητής να μπορούσε να νικήσει και τα πέντε αγωνίσματα. Δεν υπήρχε σύστημα βαθμολογίας. Έτσι έχει διατυπωθεί η υπόθεση ότι για να νικήσει ένας αθλητής στο πένταθλο ήταν αρκετό να νικήσει σε τρία τουλάχιστον αγωνίσματα (από τα οποία το ένα ήταν οπωσδήποτε η πάλη), όπως δείχνει και ο όρος "τριακτήρ" και πολλές σχετικές μαρτυρίες. Ο Πausanias, για παράδειγμα, αναφέρει την περίπτωση του Τισσαμενού του Ηλείου κατά τον αγώνα του με τον Ιερώνυμο από την Άνδρο. Ο Τισσαμενός είχε νικήσει στο δρόμο και στο άλμα, ενώ ο Ιερώνυμος στο ακόντιο, στο δίσκο και στην πάλη, με αποτέλεσμα να στεφθεί αυτός τελικά νικητής του πεντάθλου. Η σειρά των αγωνισμάτων ήταν: άλμα, δισκοβολία, ακόντιο, δρόμος και πάλη.

Το Πένταθλο περιλάμβανε τα εξής αγωνίσματα:

Άλμα:

αθλητής του άλματος με αλτήρες, ερυθρόμορφο αγγείο

Το άλμα εις μήκος ήταν ένα άθλημα, το οποίο άρεσε αρκετά στους θεατές. Οι αγώνες τελούσαν τη δεύτερη μέρα των Αρχαίων Ολυμπιακών Αγώνων και διεξαγόταν στο πλαίσιο κυρίως του πεντάθλου και σπανιότατα ως ξεχωριστό αγώνισμα. Πρώτη αναφορά για το άλμα εις μήκος γίνεται στην Οδύσσεια του Ομήρου, στους αγώνες που δόθηκαν από τους Φαίακες προς τιμήν του Οδυσσέα. Δεν γνωρίζουμε εάν το άλμα εις μήκος ήταν απλούν, διπλούν ή τριπλούν, ενώ, σύμφωνα με πηγές κατά τη διεξαγωγή του αθλήματος παιζόταν ο αυλός, διότι υπήρχε η αντίληψη ότι η μουσική βοηθούσε τον αθλητή να βρει ρυθμό στις κινήσεις του. Λέγεται, πάντως, πως ήταν

ένα ιδιαίτερα επίπονο αγώνισμα, επειδή απαιτούσε ταυτόχρονα συντονισμό των μελών του αθλητή και συγχρονισμό των κινήσεών του. Το άθλημα αυτό αποτελεί τη μόνη γνωστή περίπτωση άλματος στους αρχαίους Ολυμπιακούς Αγώνες. Άξιο αναφοράς είναι ότι αρχικά χρησιμοποιούνταν ως μια μορφή εκπαίδευσης για πολεμικές επιχειρήσεις καθώς πιστεύεται πως καθρεφτίζεται η υπέρβαση εμποδίων, όπως ρέματα και χαράδρες.

Αξίζει να γίνει αναφορά στα χαρακτηριστικά, στους κανόνες και στον εξοπλισμό του αθλήματος. Αντίθετα με το σύγχρονο άλμα, όπου ο μόνος εξοπλισμός του άλτη είναι τα αθλητικά του παπούτσια, στους αρχαίους Ολυμπιακούς χρησιμοποιούσαν λίθινα ή μολύβδινα βάρη, τους αλτήρες, που ήταν κατά κύριο λόγο είτε μακροί είτε σφαιροειδείς, ωστόσο αυτό δεν ήταν υποχρεωτικό. Το βάρος τους ήταν από 1 μέχρι 4,5 κιλά. Η χρήση των αλτήρων επέτρεπε στους άλτες να επιτύχουν καλύτερες επιδόσεις, καθώς αυτοί του πρόσφεραν επιτάχυνση. Κρατούσαν τους αλτήρες μέχρι το τέλος του άλματος, οπότε τους πετούσαν πίσω. Το αγώνισμα διεξαγόταν σε σκάμμα μήκους περίπου 50 ποδών, γεμάτο μαλακό χώμα ώστε να φαίνονται τα αποτυπώματα των ποδιών των αθλητών. Ο Φιλόστρατος αναφέρει ότι εάν δεν υπήρχε το αποτύπωμα και των δύο ποδιών το άλμα θεωρούνταν άκυρο. Η εκκίνηση γινόταν από μια ελαστική σανίδα, τον βατήρα. Ο κανονισμός του αθλήματος επέβαλε στον αθλητή να προσγειωθεί όρθιος και το σημείο της πιθανής προσγείωσης ήταν ανασκαμμένο για να είναι το χώμα λίγο πιο μαλακό. Το πιο αξιοσημείωτο στο αρχαίο άθλημα ήταν ένας άνθρωπος που ονομάζεται Χιώνης, ο οποίος στο 656 π. Χ. Ολυμπιακούς Αγώνες πραγματοποίησε άλμα 7,05 μέτρα (23 πόδια και 1,7 ίντσες).

Δίσκος:

Δισκοβόλος του Μύρωνα

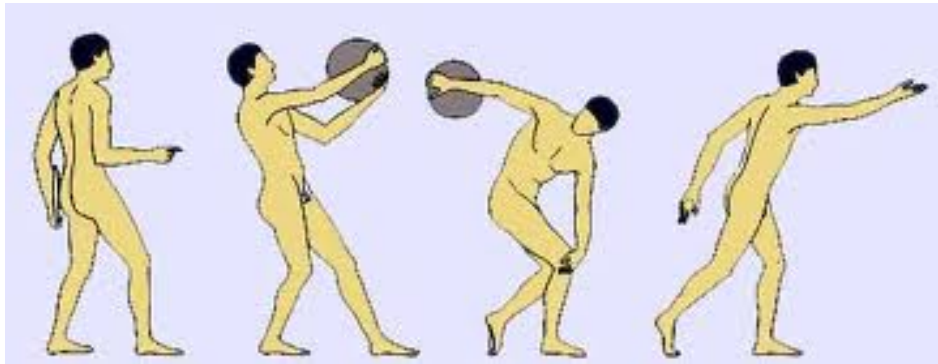
Συγκαταλέγεται στα αγωνίσματα που η αφετηρία τους δε σχετίζεται με στρατιωτικά γυμνάσια ή αγροτικές εργασίες. Οι πρώτες περιγραφές αυτού του αγωνίσματος βρίσκονται στην Ιλιάδα του Ομήρου και στους επιτάφιους αγώνες που διοργάνωσε ο Αχιλλέας προς τιμήν του νεκρού του φίλου Πατρόκλου. Εκεί, στο αγώνισμα του δίσκου νικητής αναδείχθηκε ο Πολυποίτης, που έλαβε ως έπαθλο το σόλο, την ακατέργαστη δηλαδή μάζα από σίδηρο, που ο ίδιος έριξε. Ήταν από τα πιο αγαπητά αγωνίσματα στους Έλληνες.

Το ανάστημα του δισκοβόλου ανεβάζει ψηλότερα το κέντρο βάρους του σώματός του και συγχρόνως μεγαλώνει τη γωνία βολής, πράγμα που είναι και σήμερα αποδεκτό. Ευεργετικοί παράγοντες στο προφίλ ενός δισκοβόλου θεωρούνταν τα μακριά χέρια, τα μακριά και λεπτά δάχτυλα, οι γεροί ώμοι, το ανεπτυγμένο μυϊκό σύστημα, η αγωνιστικότητα, η καρτερικότητα, η εκρηκτικότητα και φυσικά η τεχνική κατάρτιση.

αρχαίος δίσκος

Η δισκοβολία ήταν αγώνισμα βολής που εξελίχτηκε από την ρίψη πέτρας στην μάχη, και διεξάγονταν αρχικά με απλές πέτρες κάπως μεγάλων διαστάσεων. Διεξαγόταν στο στάδιο και η ρίψη του δίσκου γινόταν από τη βαλβίδα του. Ο δίσκος ήταν κυρίως χάλκινος, αλλά έχουν βρεθεί δίσκοι από μολύβι, σίδηρο, ξύλο με σφυρηλατημένο χαλκό, ακόμα και λίθινοι. Η διάμετρος των δίσκων ποικίλλει από 0,165 μ. - 0,32 μ. και το βάρος τους από 4 - 5 κιλά. Συμπεριλαμβανόταν στα αγωνίσματα του πεντάθλου. Οι δισκοβόλοι χρησιμοποιούσαν πάντοτε τον ίδιο δίσκο κατά την εκτέλεση του αγωνίσματος. Στον θησαυρό των Σικυωνίων φυλάσσονταν τρεις δίσκοι για τις ανάγκες του πεντάθλου. Οι επιδόσεις των αθλητών σημειώνονταν με πασσάλους, τα σήματα, και το μήκος μετριόταν με κοντάρια. Συνήθως έριχναν πέντε βολές. Η αρχαιοελληνική μέθοδος για το ρίξιμο του δίσκου ήταν η εξής: Πρώτα ο δισκοβόλος τοποθετούσε μπροστά το δεξί πόδι. Αιωρούσε το δίσκο μπροστά και πάνω, ενώ συγχρόνως εκτός από το αριστερό τον συγκρατούσε και με το δεξί του χέρι. Σημαντικό γι' αυτόν ήταν να φέρει σε ισορροπία το σώμα του. Μετά έφερνε και τα δυο του χέρια με το δίσκο αργά - αργά πάνω από το κεφάλι του. Από κει απότομα έστρεφε το σώμα του και το έκαμπτε προς τα κάτω και δεξιά.

τεχνική ρίψης του δίσκου

Ακόντιο:

ακοντιστής, ερυθρόμορφο αγγείο

Το ακόντιο αναφέρεται επίσης από τον Όμηρο ως ένα από τα αθλήματα των αγώνων που διοργάνωσε ο Αχιλλέας για να τιμήσει το φίλο του Πάτροκλο. Οι αθλητές της αρχαίας Ελλάδας προσάρμοζαν την αγκύλη, μια λωρίδα δέρματος που σχημάτιζε βρόχο, στο κέντρο βάρους του ακοντίου. Η αγκύλη υποβοηθούσε τη ρίψη με δύο τρόπους: αύξανε τη δύναμη της ρίψης γιατί έκανε ασφαλέστερη τη λαβή και επιπλέον σταθεροποιούσε την πορεία του, βοηθώντας το να διανύσει μεγαλύτερη απόσταση. Υπήρχαν δύο τύποι αυτού του αγωνίσματος: η ρίψη ακοντίου στη μεγαλύτερη απόσταση και η ρίψη του σε προκαθορισμένο στόχο. Σκοπός του αθλήματος είναι η ρίψη ενός ακοντίου σε μεγάλη απόσταση 70-100 μέτρα, ανάλογα με το βάρος του ακοντίου. Νικητής είναι ο αθλητής που θα ρίξει το ακόντιό του πιο μακριά. Υπήρχαν δύο ειδών αγώνες. Εκτίναξη του ακοντίου σε μήκος, που ονομαζόταν «εκηβόλος ακοντισμός», και εκτίναξη του ακοντίου σε στόχο, που ονομαζόταν «Στοχαστικός ακοντισμός». Σαν αγώνισμα στις Ολυμπιάδες επικράτησε ο ακοντισμός σε μήκος και ήταν ένα από τα πέντε αγωνίσματα του «πένταθλου». Το αρχαίο ακόντιο είναι ένα ξύλινο κοντάρι, μήκους περίπου 1,70 μ. και διαμέτρου

περίπου 3,5 εκατοστών. Στη μια άκρη είναι μυτερό. Στο πένταθλο χρησιμοποιούσαν ακόντιο χωρίς μεταλλική αιχμή. Το ακόντιο αυτό λεγόταν «αποτομεύς ή αποτομάς». Η βασική διαφορά από τα σημερινά ακόντια ήταν η **αγκύλη**, μια λωρίδα δέρματος προσαρμοσμένη στο κέντρο βάρους του ακοντίου με μήκος περίπου στα 40εκ. Αυτή την χρησιμοποιούσαν στο κυνήγι αλλά και στον πόλεμο. Παραμένει ερώτημα αν ήταν δεμένη πάνω στο **ακόντιο**, όπως στις περιπτώσεις πολέμου και κυνηγιού και έφευγε μαζί του η έμενε στο χέρι του αθλητή μετά την εκτίναξη. Τα ακόντια αυτά λέγονταν μεσάγκκυλα και ο κόμβος της αγκύλης άμμα ή έναμμα.

Κρατώντας το **ακόντιο** κοντά στο κεφάλι ξεκινούσε το τρέξιμο (γύρω στα 10 m) και πριν την βαλβίδα έστρεφε σώμα και κεφάλι προς τα δεξιά, τεντώνοντας συγχρόνως το δεξί χέρι προς τα πίσω, σχηματίζοντας με το **ακόντιο** μια γωνία περίπου 45 μοιρών. Κάνοντας ένα σταυρωτό βήμα έφερνε το δεξί πόδι πάνω από το

αριστερό, λύγιζε ελαφρά τα γόνατα και μετά τέντωνε το αριστερό πόδι μπροστά, έκοβε την φόρα της κίνησης και εκτίναζε το ακόντιο πάνω από το κεφάλι του, τεχνική που χρησιμοποιείται και σήμερα, με επιπλέον πρόσθεση σταυρωτών βημάτων.

Δρόμος:

δρομείς, μελανόμορφο αγγείο

Το στάδιον, ήταν το παλαιότερο αγώνισμα. Κάλυπτε μια διαδρομή 200 μέτρων. Στάδιο ήταν ο βασικός αγώνας ταχύτητας και το παλαιότερο αγώνισμα. Στην Ολυμπία ήταν το μόνο αγώνισμα από την 1η (776 π. Χ.) έως τη 13η Ολυμπιάδα (728 π. Χ.). Εξαιτίας μάλιστα της σπουδαιότητάς του, συνηθιζόταν ο νικητής του σταδίου να δίνει το όνομά του σε κάθε Ολυμπιάδα. Οι έφηβοι αγωνίζονταν μόνο στο απλό «στάδιο», δηλαδή στον αγώνα δρόμου μιας διαδρομής. Μέχρι τους 15ους Ολυμπιακούς αγώνες οι αθλητές που έπαιρναν μέρος φορούσαν μια μικρή ποδιά, ενώ αργότερα αγωνίζονταν εντελώς γυμνοί, επιδεικνύοντας την επίδοσή τους στο πολεμικό βάδισμα και τρέξιμο.

Πάλη:

Η πάλη αποτελούσε ξεχωριστό άθλημα, αλλά και άθλημα του πεντάθλου. Συνήθως, ήταν το αγώνισμα που καθόριζε το νικητή. Ήταν ένα δύσκολο αγώνισμα και οι αθλητές χρειαζόταν να έχουν δύναμη, ταχύτητα, επιδεξιότητα και ευκινησία. Οι αθλητές χρησιμοποιούσαν διάφορες λαβές, οι οποίες, ανάλογα με το σημείο του σώματος που γινόταν η λαβή, οι τεχνικές, τα παλαίσματα, οι λαβές έπαιρναν το ανάλογο όνομα. Οι λαβές γίνονταν, είτε για να ρίξουν κάτω τον αντίπαλό τους (ορθοπάλη), είτε με στόχο να τον αναγκάσουν να σηκώσει ένα δάχτυλο (απηγορεύσει). Τότε δεν υπήρχε σύστημα βαθμολόγησης, ενώ οι αθλητές δεν μάχονταν με άλλους που είχαν αντίστοιχο βάρος.

παλαιστές, ερυθρόμορφο αγγείο

Το πένταθλο, ήταν ένα όμορφο άθλημα με πολλές συγκινήσεις. Σίγουρα, αποτελούσε ένα απολαυστικό άθλημα, για τους θεατές με πολλές συγκινήσεις.

ΠΑΛΗ-ΠΥΓΜΗ-ΠΑΓΚΡΑΤΙΟ

Τα τρία αυτά αγωνίσματα, ήταν απο τα κύρια των Ολυμπιακών Αγώνων παγκράτιο εισήχθη στις Ολυμπιάδες το 648(Π.Χ.) κατά την 33η Ολυμπιάδα. Έκτοτε αποτελούσε βασικό στοιχείο των Ο.Α.Η Πυγμή(πυγμαχία) ήταν και αυτή αγώνισμα στους Ο.Α.Την εμφάνισή της έκανε 688(Π.Χ.) κατά την 23η Ολυμπιάδα. Αρκετά στοιχεία είναι γνωστά για την Πυγμή ήδη από παλαιότερες εποχές. Πιο παλιά και από τα δύο ήταν η Πάλη ,η οποία πρωτοεμφανίστηκε το 708(Π.Χ.) κατά την 18η Ολυμπιάδα (Οι χρονολογίες αναφέρονται στο πότε εισήχθη το άθλημα στους άνδρες). Από πηγές μαθαίνουμε ότι και τα τρία θεωρούνταν εξαιρετικής ομορφιάς και δυσκολίας.

ΧΩΡΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ:

Ο χώρος διεξαγωγής ήταν η παλαίστρα, ένα κτήριο, που βρισκόταν ανάμεσα στο Φιλίππειο και στο Θηκόλεων. Το μέρος όπου γίνεται ο αγώνας είναι τετράγωνο με διαστάσεις από 4,35 ως 6μ. σε κάθε πλευρά. Στις τέσσερις γωνίες υπάρχουν πάσσαλοι που συνδέονται μεταξύ τους με τρεις σειρές από τεντωμένα σκοινιά. Το δάπεδο είναι σκεπασμένο , όταν εφαρμόζονται με ακρίβεια οι κανονισμοί με καστόρινο κάλυμμα που και αυτό είναι σκεπασμένο με στερεό ύφασμα.

αρχαία παλαίστρα

ΠΑΛΗ:

Αρχικά, ένα από τα πιο δημοφιλή αθλήματα υπήρξε η γνωστή και στη σύγχρονη εποχή, πάλη. Εισήχθη, ως ανεξάρτητο άθλημα, στους Ολυμπιακούς Αγώνες πρώτη φορά το 708 , ενώ η πάλη παιδων καθιερώθηκε το 632 π. Χ. Από πηγές γνωρίζουμε ότι υπάρχει από πολύ παλιά. Η πιο γνωστή πηγή είναι η Ιλιάδα, στην οποία ο Όμηρος αναφέρει ότι ήταν ένα από τα αθλήματα στους ταφικούς αγώνες προς τιμή του Πατρόκλου, όπου πάλεψε ο Οδυσσέας με τον Αίαντα τον Τελαμώνειο.. Η εφεύρεση της αποτελεί ένα μυστήριο καθώς οι απόψεις για το ποιος την εφηύρε δίστανται. Σύμφωνα με κάποιους μύθους, η πάλη είτε ήταν εύρημα είτε του Θεού Ερμή είτε της κόρης του, της Παλαίστρας είτε του Θησέα στη μάχη του με τον Κερκύονα. Πάντως, αυτός που το ανακάλυψε είχε ως σκοπό να βρει ένα άθλημα το οποίο να συνδυάζει δύναμη, τεχνική και ταχύτητα.

παλαιστές, ανάγλυφο

Η πάλη για τους Έλληνες ήταν ενδεικτικό της δύναμης, της αντοχής, της επιμονής, της καρτερικότητας, της ανθεκτικότητας, αλλά και της εξυπνάδας. Το αγώνισμα απαιτούσε σώμα ευκίνητο ευλύγιστο, δυνατό να υποφέρει και να υπομένει. Η προετοιμασία των αθλητών γινόταν από τον παιδοτρίβη και τον γυμναστή. Η πάλη αποτελεί ένα πολύ ενδιαφέρον άθλημα. Χωρίζεται σε δύο είδη. Συγκεκριμένα, υπήρχε η όρθια πάλη ή ορθοπάλη ή σταδιαία πάλη ή αλίνδυσις ή κυλισις ή κάτω πάλη. Στην όρθια πάλη ο αθλητής είχε σκοπό να ρίξει τον αντίπαλο τρεις φορές με τους ώμους στο χώμα και ο νικητής αποκαλούνταν <<τριακτήρ>>. Σε αυτή την πάλη γυμναζόταν το επάνω μέρος του σώματος των παλαιστών (κεφαλή, τράχηλος, ώμοι, χέρια, θώρακας, μέση). Στην αλίνδυσις γυμναζόταν κυρίως το κάτω μέρος του σώματος και τα χέρια (μέση, μηροί, γόνατα). Ο αγώνας τελείωνε όταν ένας από τους δυο αναγκαζόταν να «απαγορεύσει», δηλαδή να παραδεχθεί την ήττα του, υψώνοντας ένα από τα δάχτυλά του. Ο αθλητής ύψωνε το χέρι με τον δείκτη ή και τον μέσο τεντωμένο για να τον δει ο κριτής. Ο ορισμός των δύο αντιπάλων γινόταν με κλήρο. Για τους αρχαίους μας προγόνους η πάλη ήταν πολύ σημαντική καθώς τη χρησιμοποιούσαν και στους πολέμους.

Τότε δεν υπήρχε σύστημα βαθμολόγησης, ενώ οι αθλητές δεν μάχονταν μ'άλλους που είχαν αντίστοιχο βάρος. Πάλευαν όρθιοι, γυμνοί και αλλειμένοι με λάδι μέσα στο σκάμμα. Η αρχική στάση του παλαιστή ήταν με τα δυο του πόδια λίγο ανοιχτά και λυγισμένα, η οποία ονομάζεται σύστασις ή παράθεσις. Στους αγώνες πάλης επιτρέπονταν οι λαβές και οι εξαρθρώσεις δακτύλων αλλά απαγορεύονταν τα χτυπήματα στο λαιμό, στα γεννητικά όργανα, οι δαγκωνιές και η έξοδος απ' τον περιορισμένο χώρο που τίθενται για την εκτέλεση του αγωνίσματος. Ο κανονισμός αυτός λέγεται ότι καθορίστηκε απ' τον Σικελό Ορίκαδμο, που ανακάλυψε τον σικελικό τρόπο πάλης. Επίσης, γνωστοί ήταν και ο σπαρτιατικός με τον θεσσαλικό τύπο.

Ανάλογα με το σημείο του σώματος που γινόταν η λαβή, οι τεχνικές, τα παλαίσματα, οι λαβές έπαιρναν το ανάλογο όνομα. Υπήρχαν πολλές λαβές μερικές από αυτές ήταν οι λαβές του λαιμού, της μέσης και των καρπών. Εντυπωσιακή λαβή ήταν και η μεσολαβή, το σήκωμα του αντιπάλου από τη γη οπότε εύκολα τον έριχνε στο χώμα. Σημαντικοί παλαιστές της αρχαιότητας ήταν ο Μίλων ο Κροτωνιάτης, ο Τιμοσίθεος και ο έφηβος Κρατίνος που φημιζόταν και για την καλαισθησία των κινήσεών του. Οι αρχαίοι Έλληνες, θεωρούσαν τον νικητή της πάλης, σπουδαιότερο όλων, αυτός είναι και ο λόγος που στο αρχαίο ολυμπιακό πένταθλο, ο τελικός νικητής ήταν ο νικητής του 5ου στη σειρά αγωνίσματος, της πάλης. Το παγκράτιο στην αρχαία Ελλάδα ήταν μια μορφή πάλης.

παλαιστές, ερυθρόμορφο αγγείο

ΠΑΓΚΡΑΤΙΟ:

Το πιο δημοφιλές άθλημα μεταξύ των ανδρών στους Αρχαίους Ολυμπιακούς Αγώνες υπήρξε το Παγκράτιο ή «παμμαχίον» . Πράγματι, από την ετυμολογία της λέξης καταλαβαίνουμε σε πόσο μεγάλη εκτίμηση είχαν οι πρόγονοι μας το άθλημα αυτό. Είναι συνθετή λέξη και προέρχεται από την ένωση του παν και κράτος που σημαίνει μ' όλη τη δύναμη, παγκρατιαστής ήταν ο παντοδύναμος. Και εδώ όπως και στην πάλη δεν είναι γνωστό ποιος ήταν ο εφευρέτης. Επικρατούν πάντως δύο απόψεις είτε πως ήταν ο Θησέας στη μάχη με το μινώταυρο είτε ήταν ο Ηρακλής στη μάχη με το λιοντάρι της Νεμέας. Επίσης, άλλοι ισχυρίζονται ότι από τις εκστρατείες του Μ. Αλεξάνδρου το Παγκράτιο διαδόθηκε στην Ινδία. Πιστεύεται πως από εκεί έφτασε στις χώρες της Άπω Ανατολής και αποτέλεσε τον πρόγονο όλων των ανατολικών πολεμικών τεχνών.

Η αρχική χρήση του παγκρατίου ήταν να εκπαιδεύονται οι νέοι ώστε να μπορούν να αντιμετωπίσουν τους αντιπάλους τους στους πολέμους σε περίπτωση που καταστραφούν τα όπλα τους ή να σκοτώνουν άγρια ζώα στο κυνήγι. Το παγκράτιο έγινε Ολυμπιακό αγώνισμα το 648 π. Χ. Μετά το 200π.χ οι αρχαίοι ολυμπιακοί αγώνες δημιούργησαν το Παγκράτιο Παίδων για τα νέα αγόρια. Οι αθλητές στο αγώνισμα αυτό ονομάζονταν παγκρατιαστές.

παγκρατιαστές κατά τη διάρκεια αγώνα, ερυθρόμορφο αγγείο

Το παγκράτιο έχει κάποιες πολύ σημαντικές λεπτομέρειες που πρέπει όλοι να γνωρίζουμε. Συγκεκριμένα, λέγεται πως το παγκράτιο είναι συνδυασμός όλων των λαβών της πάλης και των χτυπημάτων της πυγμαχίας. Μπορούσε να προκαλέσει μερικές φορές τον θάνατο. Το παγκράτιο συνύφαινε το χτύπημα και την αρπαγή. Για να στεφθεί κάποιος νικητής έπρεπε πέρα από τη δύναμη να έχει και ευελιξία, γιατί μ' αυτό το τρόπο συμβόλιζαν το άοπλο πολεμιστή στο πεδίο της μάχης. Οι αθλητές αγωνίζονταν χωρίς γάντια ή οι ιμάντες, γυμνοί έχοντας αλείψει το σώμα τους με λάδι και μετά με άμμο. Πηγές αποκαλύπτουν πως δεν χτυπούσαν με τη γροθιά αλλά με τα δάχτυλα της πυγμής. Επιτρέπονταν: Όλες οι λαβές της πάλης. Οι λαβές της μέσης. Το άρπαγμα των ποδιών από τα σφυρά. Το στρέβλωμα των χεριών. Όλα τα χτυπήματα της πυγμής με γυμνά χέρια χωρίς ιμάντες. Επιτρέπεται να κρατά ο αθλητής τον αντίπαλο με το ένα χέρι, και να τον κτυπά με το άλλο.

Απαγορεύονταν: Τα δαγκώματα. Να βάζουν τα δάχτυλα στα μάτια, στη μύτη, στο στόμα. Το χτύπημα στα γεννητικά όργανα.

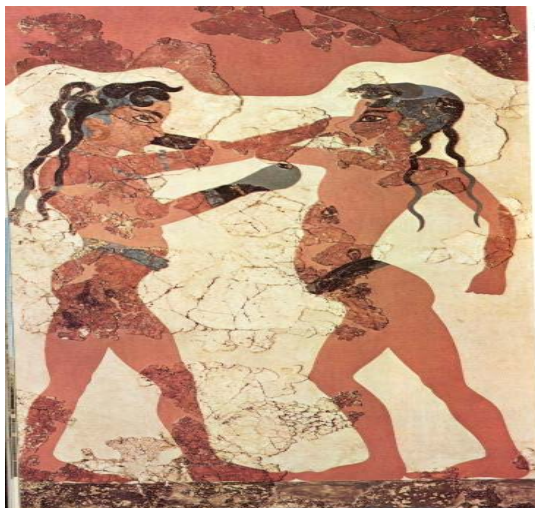
Ο αγώνας μεταξύ των δύο παγκρατιαστών τελούταν στο "Σκάμμα", ειδικά φτιαγμένο χώρο του οποίου είχαν σκάψει την άμμο με σκοπό να είναι πιο απαλό το έδαφος όταν πέφτουν οι αθλητές και να θυμίζει πιο πολύ το πεδίο της μάχης. Υπήρχαν δύο είδη παγκρατίου: το Άνω ή ορθοστάνη παγκράτιο στο οποίο οι αθλητές ήταν όρθιοι και γινόταν σε προαγώνες ή προπονήσεις, στις οποίες, οι αθλητές χρησιμοποιούσαν τους "κώρυκους" που ήταν δερμάτινοι σάκοι γεμάτοι με άμμο, αλεύρι ή όσπρια που τους κρεμούσαν από την οροφή του γυμναστηρίου ή από κλαδί δέντρου, και γυμνάζονταν χτυπώντας τους έτσι ώστε να αποκτήσουν δυνατή γροθιά, και το κάτω παγκράτιο όπου η μάχη συνεχιζόταν και στο έδαφος. Ο αγώνας τελείωνε όταν ο ένας φονευόταν ή όταν ο ένας από τους δύο σήκωνε το χέρι ή το δάχτυλο (απηγόρευε), που σήμαινε ότι δεν μπορούσε να συνεχίσει τον αγώνα. Όταν ο ένας από τους δύο έπεφτε άρχιζε αυτή τη στιγμή νέα φάση, η ανακλινοπάλη. Υπτασμός λεγόταν στην περίπτωση που ο ένας από τους δύο έπεφτε ύστερα για να αντιμετωπίσει καλύτερα τον αντίπαλο. Θρυλικοί αθλητές του αθλήματος που έμειναν στην ιστορία ήταν, ο Θεαγένης ο Θάσιος, ο Πολυδάμας, ο Λύγδαμης ο Συρρακούσιος, ο Ευκλής, ο Σώστρατος του Συκίωνος, ο Δωριεύς ο Ρόδιος. Υπήρξαν και θαυμαστά πράγματα που είχαν γίνει, όπως, το ότι ο Αρραχίων πέθανε στη διάρκεια αγώνος και ανακηρύχθηκε νικητής μετά θάνατον. Ο Θεαγένης Τιμοξένου ο Θάσιος, με πλήθος νικών τόσο στο παγκράτιο όσο και στην πυγμή σε μεγάλους και τοπικούς αγώνες, οι οποίες αναφέρεται ότι έφτασαν τις 1400.

ΠΥΓΜΑΧΙΑ:

Τέλος, ένα εξίσου σημαντικό άθλημα ήταν και η πυγμή, γνωστή και ως πυγμαχία. Τα πρώτα ευρήματα, για την πυγμαχία, χρονολογούνται στο 5000πΧ, σε απεικονίσεις από τους Σουμέριους. Αργότερα (3000πΧ) εμφανίστηκαν απεικονίσεις στην Αίγυπτο. Αφού εξελίχθηκε από τους λαούς της θάλασσας η πυγμαχία πέρασε και στον ελληνικό χώρο. Είναι ένα πολύ παλιό άθλημα καθώς υπάρχουν αναφορές για αυτό στην Ιλιάδα ως ένα από τα αγωνίσματα προς τιμήν του νεκρού Πατρόκλου. Ωστόσο, υπάρχουν πηγές που αποκαλύπτουν πως ήταν γνωστό στη μινωική και μυκηναϊκή εποχή. Οι επινοητές και εδώ δεν είναι ξεκάθαρο ποιοι ήταν, κυριαρχούν τα ονόματα

των Απόλλωνα, Ηρακλή και Θησέα. Εκείνο για το οποίο είμαστε σίγουροι είναι πως προστάτης του υπήρξε ο Θεός Απόλλωνας. Έγινε Ολυμπιακό Άθλημα το 688 π. Χ. και το 630 π. Χ. περίπου, καθιερώθηκε η πυγμαχία παίδων. Ο Φιλόστρατος, γνωστός σοφιστής, υποστήριξε πως για να είναι ένας πυγμάχος καλός οφείλει να διαθέτει εκτός από ψυχικά χαρίσματα όπως, αντοχή, υπομονή και επιμονή, και μακριά και δυνατά χέρια, ψηλό λαιμό και ευλύγιστους καρπούς. Ενώ δεν έπρεπε να χοντρό καλάμι του ποδιού και μεγάλο στομάχι.

Ήταν ένα εξαιρετικά επικίνδυνο άθλημα και συχνά αποδεικνυόταν μοιραίο. Συγκεκριμένα, οι πυγμάχοι τύλιγαν τα χέρια τους με ιμάντες για να κρατιούνται οι καρποί και οι αρθρώσεις των δαχτύλων σταθεροί, που ήταν λωρίδες από μαλακό δέρμα βοδιού και άλειφαν με λάδι ή λίπος για να διατηρούνται μαλακές. Περίπου στον 3ο αιώνα, οι πυγμάχοι χρησιμοποίησαν μια νέα μέθοδο προστασίας των χεριών τους, φορώντας ένα είδος έτοιμου γαντιού από περιτυλιγμένους ιμάντες. Δεν υπήρχαν κανόνες ωστόσο γνωρίζουμε πως απαγορευόταν οι λαβές, τα χτυπήματα στα γεννητικά όργανα και το να προσθέτεις κι άλλα στρώματα λωρίδων. Οι διαιτητές ήλεγχαν τις λωρίδες πριν ξεκινήσει το παιχνίδι. Δεν υπήρχε κατηγοριοποίηση των αθλητών ανάλογα με το βάρος και η επιλογή ποιος θα αγωνιστεί με ποιον ήταν προϊόν κλήρωσης. Ο χώρος διεξαγωγής του αγώνα δεν ήταν γνωστός. Ο αγώνας τελείωνε είτε όταν ένας από τους δύο πυγμάχους σήκωνε το χέρι με το δείκτη τεντωμένο, << απηγόρευε >>, ενέργεια που δήλωνε πως εγκαταλείπει είτε πέφτοντας στο έδαφος. Αγωνίζονταν, συνήθως, με το αριστερό πόδι μπροστά και λυγισμένο το δεξί. Τα χτυπήματα γίνονταν κυρίως στο πρόσωπο και στο κεφάλι. Για τους αγώνες δεν υπήρχε χρονικός περιορισμός.

πυγμάχοι, τοιχογραφία

Σε περίπτωση που ο αγώνας κρατούσε πολύ χωρίς να αναδειχθεί κάποιος νικητής τότε οι δύο έπρεπε να κάνουν την ονομαζόμενη «κλίμακα».

Τότε, οι πυγμάχοι έστεκαν ακίνητοι χωρίς να αμύνονται ή να αποφεύγουν το χτύπημα, ενώ αντάλλασσαν χτυπήματα μέχρι που ένας από τους δυο να μην αντέχει άλλα χτυπήματα. Αρκετό ενδιαφέρον αποτελεί το γεγονός πως νικητής ήταν αυτός που κατάφερνε να μην χτυπηθεί αλλά ούτε και να χτυπήσει τον αντίπαλο, εξουθενώνοντας τον από τις επιθέσεις που επιχειρούσε. Ο πιο γνωστός πυγμάχος της εποχής ήταν ο Διαγόρας από τη Ρόδο, πατέρας της Καλιππάτειρας, αλλά και οι γιοί του.

πυγμάχοι, μελανόμορφο αγγείο

Τα αγωνίσματα αυτά, αποτέλεσαν πρότυπο για αρκετές πολεμικές τέχνες. Οι Έλληνες, μπόρεσαν μέσα από αυτά να αναδείξουν τις πολεμικές τους ικανότητες. Τα τρία αυτά αγωνίσματα ήταν απολαυστικά για τους θεατές, διότι ήταν αμφίρροπα, αλλά και γιατί αναδείκνυαν τις αρετές των Ελλήνων.

ΑΡΜΑΤΟΔΡΟΜΙΕΣ:

Ο πρώτος αγώνας αρματοδρομίας που αναφέρει η παράδοση, είναι αυτός μεταξύ Πέλοπα και Οινόμαου, βασιλιά της Πίσσας, μύθος που συνδέεται άμεσα με την Ολυμπία, με έπαθλο την όμορφη κόρη του βασιλιά, την Ιπποδάμεια. Αρματοδρομίες επίσης αναφέρει και ο Όμηρος, στους αγώνες που διοργάνωσε ο Αχχιλλέας προς τιμήν του νεκρού φίλου του Πατρόκλου. Προστάτης των αλόγων, αλλά και του αγωνίσματος της αρματοδρομίας θεωρείτο ο Ποσειδώνας, γι' αυτό και του είχαν δώσει το επίθετο Ίππιος.

Η αρματοδρομία διεξάγονταν σε ιδιαίτερο στάδιο, το «ιπποδρόμιο», το οποίο, σύμφωνα με τον Πausanias, βρισκόταν νότια του σταδίου. Ο ιππόδρομος βρισκόταν ανάμεσα στο στάδιο και στον Αλφειό. Σήμερα δεν υπάρχει το παραμικρό ίχνος του γιατί τον έχει καταστρέψει στο πέρασμα των αιώνων ο ποταμός, το μόνο δείγμα ιπποδρόμου στην Ελλάδα βρίσκεται στην περιοχή Λύκαιο όρος και έχει μήκος 300 μέτρα. Το μήκος του ήταν τέσσερα στάδια, δηλαδή 769,8 μέτρα και το πλάτος του 320 μέτρα (*Οι αρματοδρόμοι διένυναν σε κάθε πλήρη διαδρομή 780 μέτρα.*). Στην αφετηρία, που ήταν και το τέρμα, υπήρχε το άγαλμα της Ιπποδάμειας.

Για τη μέρα διεξαγωγής των αρματοδρομιών, οι απόψεις διαφέρουν. Μία εκδοχή υποστηρίζει ότι γίνονταν την 2^η ημέρα. Η άλλη θεωρεί ότι γίνονταν την 6^η ημέρα και μετά το τέλος τους ακολουθούσε η βράβευση των αθλητών. Οι αρματοδρομίες ξεκινούσαν με τις πρώτες ηλιαχτίδες τα χαράματα και διαρκούσαν μέχρι το απόγευμα. Το ιπποδρόμιο της Ολυμπίας πρέπει κατά τα λεγόμενα του Pausanias να είχε μεγαλύτερο πλάτος. Ακόμη ο Pausanias παρομοιάζει τη θέση που έπαιρναν τα άρματα μετά από κλήρο, σαν πρύμνη πλοίου με αρχή προς την κατεύθυνση του

δρόμου που θα έτρεχαν. Μπροστά απ' τα άλογα υπήρχε ένα τεντωμένο σχοινί που τα εμπόδιζε να ξεκινήσουν προτού δοθεί η εκκίνηση. Ο μηχανισμός εκκίνησης ήταν εφεύρεση του Κληοίτα, την οποία τελειοποίησε ο Αριστείδης έτσι ώστε να είναι δίκαιη. Η εκκίνηση γινόταν με έναν μηχανισμό που πετούσε ψηλά έναν χάλκινο αετό, για να τον βλέπουν οι θεατές κι έριχνε κάτω ένα χάλκινο δελφίνι, για να το βλέπουν οι ιππείς και οι αρματοδρόμοι και να ξεκινούν. Ο αετός συμβόλιζε τον Δία και το δελφίνι τον Ποσειδώνα, τον θεό που είχε ιδιαίτερη αγάπη στα άλογα. Ακόμα δεν επιτρεπόταν στα άρματα να μπαίνουν το ένα μπροστά απ' το άλλο πριν ξεκινήσουν όλα για να μπορέσουν να αποφύγουν τυχόν ατυχήματα. Στην αρματοδρομία και γενικότερα στα ιππικά αγωνίσματα, συμμετείχαν πλούσιοι και ευκατάστατοι, καθώς η φροντίδα και μεταφορά των αλόγων ήταν δαπανηρή.

Οι αρματοδρομίες ήταν αγώνες με άρματα με τον ηνίοχο να οδηγεί το άρμα. Οι οδηγοί των αρμάτων έπρεπε να έχουν μεγάλη πείρα και ικανότητα. Προσπαθούσαν στη στροφή του ιπποδρόμου να πάρουν το εσωτερικό μέρος κι εκεί γίνονταν πολλές ανατροπές και συγκρούσεις, με αποτέλεσμα μερικές φορές, να υπάρχουν και θύματα. Στους ομηρικούς χρόνους ηνίοχος ήταν ο ίδιος ο ιδιοκτήτης, αλλά στους ιστορικούς χρόνους οι ηνίοχοι δεν ήταν οι ιδιοκτήτες των αλόγων. Η νίκη, όμως, ανήκε στους ιδιοκτήτες οι οποίοι μάλιστα στέφονταν νικητές, ενώ για τον ηνίοχο το βραβείο ήταν μια μάλλινη ταινία που ο ιππότροφος (ο ιδιοκτήτης δηλαδή του ίππου) του έδενε στο μέτωπο. Κάποιοι ονομαστοί ηνίοχοι της αρχαιότητας ήταν ο Κάρρωτος (ηνίοχος του βασιλιά Αρκεσίλαου), , ο Νικόμαχος ο Αθηναίος, ο Χρόμιος, ηνίοχος του Ιέρωνα των Συρακουσών , ενώ πρώτος νικητής στις αρματοδρομίες ήταν ο Θηβαίος Παγώνδας.

άρμα με τέσσερα άλογα (τέθριππο), μελανόμορφο αγγείο

Τα αρματοδρομιακά αγωνίσματα συμπεριλαμβάνονταν στα ιππικά αγωνίσματα (από το 648π.Χ.) .Οι ιδιοκτήτες των αρμάτων και των αλόγων απολάμβαναν όλες τις τιμές παρόλο που οι ίδιοι δεν συμμετείχαν στους αγώνες. Για το λόγο αυτό στην Ολυμπία έχουμε ονόματα γυναικών που αναφέρονται ως νικητές στις αρματοδρομίες, παιδών ή και πόλεων. Στεφανώνονταν μαζί με τα άλογά τους και με τον ηνίοχο. Για τον ηνίοχο το βραβείο ήταν μία μάλλινη ταινία που ο ιδιοκτήτης του ίππου του έδενε στο μέτωπο.

Στα αρχαία ιπποδρόμια δεν υπήρχαν οι κυκλικές καμπύλες αλλά δυο κολώνες οι οποίες απείχαν 400 περίπου μέτρα η μια απ' την άλλη, ενώ η αφετηρία και το τέρμα ορίζονταν με ένα στύλο. Ένας δεύτερος μικρός στύλος, η νύσσα, όριζε το σημείο καμπής, το οποίο ήταν και το πλέον επικίνδυνο για ατύχημα. Στο ένα άκρο του ιπποδρομίου ήταν κτισμένος ο στρογγυλός βωμός του Ταράξιππου, πιθανότατα, αυτό να σχετιζόταν με τη θέση του ήλιου, ο οποίος, αφού οι αγώνες τέλειωναν το απόγευμα, βρισκόταν στη φάση της δύσης και στη στροφή τύφλωνε τα ζώα, με αποτέλεσμα να γίνονται ατυχήματα.

Οι αρματοδρομίες ξεκινούσαν με τις πρώτες ηλιαχτίδες τα χαράματα και διαρκούσαν μέχρι το απόγευμα. Οι αρματοδρομίες ήταν πολύ δαπανηρές γι' αυτό και παρέμειναν αριστοκρατικά αγωνίσματα. Ο ιππόδρομος λειτουργούσε επίσης και ως τόπος πολιτικής δύναμης και συναγωνισμού πλούτου. Το άρμα ήταν μικρό ξύλινο όχημα, αρκετά φαρδύ για να χωρέσει δύο όρθιους άντρες και ανοιχτό από πίσω. Στηριζόταν σε έναν άξονα, τα άκρα του οποίου ήταν στερεωμένα σε δύο ισχυρούς ξύλινους τροχούς. Το δυνατότερο και πιο γρήγορο ζώο τοποθετούνταν δεξιά για να διευκολύνει το άρμα στις στροφές. Τα άλογα σημαδεύονταν στις οπλές ή τους μηρούς, είτε με το γράμμα κόππα, από όπου έπαιρναν το όνομα κοππατίες, είτε με το γράμμα σίγμα, που τους έδινε το όνομα σαμφόρες. Αν και το γνήσιο πολεμικό άρμα χωρούσε δύο άντρες -τον ηνίοχο και τον πολεμιστή, στο τέθριππο και στη συνωρίδα επέβαινε μόνο ο ηνίοχος.

ο Δίας, στο άρμα του, εικόνα

Τα αγωνίσματα αρματοδρομιών στην Ολυμπία ήταν:

Το τέθριππο: το άρμα, ένα μικρό ξύλινο δίτροχο όχημα, συρόταν από τέσσερα άλογα. Το μήκος της διαδρομής ήταν δώδεκα γύροι του ιπποδρόμου. Το τέθριππο εισάγεται στην 25η Ολυμπιάδα (680 π. Χ.) και διεξάγεται έως και το 241 μ. Χ.

Η απήγη: εισάγεται στους Ολυμπιακούς αγώνες το 500 π. Χ. στην 70η Ολυμπιάδα και καταργήθηκε το 444 π. Χ. στην 84η Ολυμπιάδα. Το άρμα έσερναν δύο ημίονοι.

Η συνωρίδα: άρμα που έσερναν δύο άλογα. Εισάγεται στην 93η Ολυμπιάδα (408 π. Χ.).

Το τέθριππο πάλων: εισάγεται στην 99η Ολυμπιάδα (348 π. Χ.). Το μήκος της διαδρομής ήταν οκτώ γύροι του ιπποδρόμου. Το άρμα έσερναν τέσσερα νεαρά άλογα.

Η συνωρίδα πάλων: εισάγεται ως αγώνισμα στην 128η Ολυμπιάδα (268 π. Χ.). Το άρμα έσερναν δύο νεαρά άλογα.

ΤΑ ΙΠΠΙΚΑ ΑΓΩΝΙΣΜΑΤΑ

Η πατροπαράδοτη λατρεία των αρχαίων Ελλήνων για τα άλογα καθώς και εκτεταμένη στρατιωτική τους χρήση στις πολεμικές επιχειρήσεις οδήγησαν από νωρίς στην θέσπιση ιππικών αγωνισμάτων. Ήδη ο Όμηρος περιγράφει τον 8ο αιώνα π. Χ. αρματοδρομίες προς τιμή του νεκρού Πατρόκλου. Η αγάπη για τα άλογα λάμβανε στην αρχαία Ελλάδα την μορφή ενός πραγματικού πάθους! Σε κωμωδία του Αριστοφάνη, ένας δύστυχος πατέρας μεμψιμοιρεί που ο γιος του δεν έχει μυαλό για τίποτε άλλο εκτός από τους ίππους. Μία νίκη σε ιππικούς αγώνες στην Ολυμπία ήταν επιβεβαίωση της υψηλής κοινωνικής θέσης και της ευγενικής καταγωγής για τον ιδιοκτήτη των αλόγων. Κάθε αριστοκράτης που σεβόταν την καταγωγή του και αισθανόταν το πουνγκί του αρκετά βαρύ, όφειλε να επιδιώξει μία τέτοια νίκη και ήταν έτοιμος να ξοδέψει αφειδώς μία περιουσία. Το πάθος αυτό για διάκριση οδήγησε βέβαια σε υπερβολές. Στην 91η Ολυμπιάδα το 416 π. Χ., ο Αθηναίος Αλκιβιάδης δαπανώντας τεράστια ποσά, παρουσίασε επτά **τέθριππα** στους αγώνες της Ολυμπίας κερδίζοντας πρώτη δεύτερη και τρίτη νίκη. Όταν επέστρεψε στην Αθήνα, εξαργύρωσε άμεσα τις νίκες του εκλεγόμενος ως στρατηγός.

ιππείς, μελανόμορφο αγγείο

Τα αγωνίσματα αυτά ήταν προνόμιο των λίγων, αφού η συμμετοχή στις ιπποδρομίες και τις αρματοδρομίες υπέβαλλε τους ιδιοκτήτες των αλόγων σε τεράστιες δαπάνες. Η κατοχή ίππων, ας μην ξεχνάμε, υπήρξε στην αρχαία Ελλάδα για πολλά χρόνια προνόμιο αποκλειστικά της αριστοκρατικής τάξης. Πέρα από την συντήρηση και την εκγύμναση των αλόγων, έπρεπε να πληρωθούν αναβάτες, ιπποκόμοι, ηνίοχοι και ιππίατροι, ενώ τα άλογα έπρεπε να μεταφέρονται κάθε φορά στην Ολυμπία δια θαλάσσης με πλοία ώστε να είναι ξεκούραστα. Στην Ολυμπία στάβλοι δεν υπήρχαν, κάτι που σημαίνει ότι τα ζώα έπρεπε να σταβλιστούν με έξοδα των ιδιοκτητών τους όσο διάστημα κρατούσαν οι αγώνες. Δεν υπάρχει αμφιβολία, οι ιπποδρομίες και ειδικά οι αρματοδρομίες ήταν ένα εξαιρετικά πολυδάπανο άθλημα.

Ωστόσο βασιλείς, τύραννοι και ευκατάστατοι αστοί υποβάλλονταν σε τεράστιες οικονομικές θυσίες προκειμένου να πετύχουν την πολυπόθητη ολυμπιακή νίκη καθώς τους δινόταν έτσι η δυνατότητα να χρησιμοποιούν Ολυμπιονίκες χωρίς οι ίδιοι να ιδρώσουν ή να εκτεθούν.

χάλκινο αγαλματίδιο ιππέα με άλογο

Τα ιππικά αγωνίσματα τελούνταν στην Ολυμπία και περιελάμβαναν:

Την ιπποδρομία κελήτων (ώριμων αλόγων) , ένα αγώνισμα με αναβάτη και τέλειο ίππο, που εισήχθη το 496 π. Χ. Η απόσταση που κάλυπτε ήταν 6 γύροι.

Την ιπποδρομία πώλων από το 256 π. Χ. Η απόσταση που κάλυπτε ήταν 4 γύροι.

Την κάλη, αγώνισμα στο οποίο έτρεχαν αποκλειστικά φοράδες, όπου στον τελευταίο γύρο οι αναβάτες αφίππευαν και οδηγούσαν πεζοί το άλογο στον τερματισμό.

Στα ιππικά αγωνίσματα, ο αναβάτης ίππευε γυμνός και χωρίς σέλα, ενώ ο δεσμός του αναβάτη με το άλογο ήταν πολύ στενός.

Η παρακμή του θεσμού των Ολυμπιακών Αγώνων και η ένδεια των δύο τελευταίων αιώνων π .Χ. οδήγησε αναγκαία και στην μείωση των συμμετοχών. Χαρακτηριστικό είναι ότι τον 1ο αιώνα μ. Χ. μόνο μία οικογένεια από την Ήλιδα πρωταγωνιστεί σε όλα τα ιππικά αγωνίσματα.

ΤΙΜΕΣ, ΕΠΑΘΛΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΕΣ ΑΜΟΙΒΕΣ ΣΤΟΥΣ ΑΡΧΑΙΟΥΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ.

~ Ειδική χειροποίητη κατασκευή Κότινου από πραγματικό φύλλωμα αγριελιάς με επένδυση από ασήμι.

Στους αρχαίους Ολυμπιακούς αγώνες το κύριο έπαθλο που δινόταν στον νικητή ήταν ένα στεφάνι από αγριελιά. Εκτός όμως από το στεφάνι, τον νικητή τον περίμενε θριαμβευτική υποδοχή από την πόλη του καθώς και υλικές και ηθικές ανταμοιβές. Τέλος, οι Ολυμπιονίκες, μέσα από την νίκη τους αποκτούσαν υστεροφημία, δηλαδή η μνήμη τους έμενε γνώστη για πολλούς αιώνες μετά τον θάνατό τους.

Στους πανελλήνιους αγώνες το έπαθλο ήταν ένα στεφάνι από κάποιο δέντρο ή φυτό. Λόγω αυτού οι αγώνες πήραν την ονομασία στεφανίτες. Το στεφάνι από αγριελιά σύμφωνα με την μυθολογία καθιερώθηκε από τον από τον Ηρακλή διότι εκείνος φύτεψε για πρώτη φορά αγριελιά στην Ολυμπία. Ο Ηρακλής είχε φέρει την αγριελιά από τον Βορρά ή από την πατρίδα του, την Κρήτη και στεφάνωσε τον νικητή με ένα κλαδί από την ελιά που είχε ο ίδιος φυτέψει εκεί κι από τότε έμεινε η συνήθεια να στεφανώνουν με κλαδιά αγριελιάς τους νικητές των Ολυμπιακών αγώνων. Έπειτα, οι αρχαίοι χώριζαν τους αγώνες σε «στεφανίτες» ή «ιερούς», στους οποίους οι νικητές έπαιρναν ως έπαθλο μόνον ένα στεφάνι, και σε «θεματικούς» ή «χρηματίτες», συνήθως τοπικούς αγώνες στους οποίους τα έπαθλα ήταν υλικά. Οι τέσσερις πανελλήνιοι αγώνες ήταν «στεφανίτες» ενώ οι Παναθηναϊκοί «χρηματίτες». Γενικότερα, Στους Αρχαίους Ολυμπιακούς αγώνες υπήρχαν δύο κατηγορίες επάθλων, τα υλικά και τα ηθικά. Στους Ολυμπιακούς αγώνες μετά από την 7η Ολυμπιάδα, το έπαθλο ήταν ο κότινος, ο οποίος καθιερώθηκε από τον Ίφιτο. Ύστερα από χρησμό του Μαντείου των Δελφών, ένα μικρό αγόρι πήγαινε στην ελιά και έκοβε με χρυσό

ψαλίδι τόσα ακριβώς κλαδιά όσα και τα αγωνίσματα των Ολυμπιακών. Σε κάποιες πόλεις όπως στα Πύθια των Δελφών, το στεφάνι ήταν φτιαγμένο από δάφνη λόγω του ότι ήταν το αγαπημένο φυτό του Απόλλωνα. Ενώ στα Νέμεα, ήταν κατασκευασμένο από αγριοσέληνο, στο οποίο είχε πεθάνει το τιμώμενο μυθικό βρέφος των αγώνων, ο Οφέλτης . Στα Ίσθμια, τα έπαθλα ήταν φτιαγμένα από πεύκο και αγριοσέληνο και συμβόλιζαν το πένθος διότι οι αγώνες ήταν αφιερωμένοι σ' ένα νεκρό παιδί, τον Μελικέρτη. Στους τέσσερις μεγάλους πανελλήνιους αγώνες, όμως, η νίκη είχε ηθικό αντίκρισμα. Επίσης οι χρηματίτες αγώνες ανάγονται στην ομηρική εποχή και στην Ιλιάδα, όπου οι νικητές των νεκρικών αγώνων βραβεύονται με αγγεία και πολύτιμα μέταλλα προς τιμήν του Πατρόκλου. Οι Ολυμπιονίκες απολάμβαναν σημαντικές ηθικές και υλικές ανταμοιβές. Μία από τις σημαντικότερες ήταν η δυνατότητα να στήσουν τον ανδριάντα τους στην αγορά αλλά και να πολεμούν για την πόλη τους στο πλευρό του βασιλιά όπως γινόταν στη Σπάρτη. Επίσης είναι γνωστό ότι οι ολυμπιονίκες συχνά αποκτούσαν ισοβίως το δικαίωμα να τρώνε δωρεάν στο Πρυτανείο της πόλης τους. Χάρη στη μεγάλη φήμη τους, οι νικητές ήταν επίσης κατάλληλοι για επίτιμοι πρέσβεις ή οικιστές, δηλαδή επικεφαλής στην ίδρυση αποικιών. Ακόμα πιο συχνά, οι Ολυμπιονίκες καταλάμβαναν σημαντικά αξιώματα στην πολιτική, την στρατιωτική και την θρησκευτική ζωή της πόλης στην οποία ζούσαν. Επιπρόσθετα η νίκη στους Ολυμπιακούς Αγώνες αποτελούσε το μεγαλύτερο επίτευγμα στη ζωή ενός αθλητή και έτσι Οι Ολυμπιονίκες θεωρούνταν ευνοούμενοι των θεών και οι πιο ευτυχισμένοι ανάμεσα στους θνητούς. Τέλος οι η δόξα ακολουθούσε τους Ολυμπιονίκες καθ' όλη την διάρκεια της ζωής τους αλλά και μετά από αυτήν, γι' αυτό και ο τάφος τους ήταν στολισμένος με εντυπωσιακά επιτύμβια μνημεία και επιγράμματα καθώς και δέσποζε σε περίοπτη θέση του νεκροταφείου, διατηρώντας έτσι τη φήμη τους ζωντανή στις επόμενες γενεές.

Η εισελαστική είσοδος~ Συνήθως Οι πόλεις επεφύλασσαν θριαμβευτική υποδοχή στους νικητές τους. Έτσι, οι ολυμπιονίκες ανεβασμένοι πάνω σε καταστόλιστα τέθριππα, έμπαιναν στις πόλεις τους διαπερνώντας ένα τμήμα του τείχους, που κατεδαφιζόταν ειδικά για τον σκοπό αυτό. Και αυτό επειδή δεν ήταν δυνατόν ένας τέτοιος άνθρωπος, που θεωρούνταν ημίθεος, να εισέλθει στην πόλη από τις συνήθεις πύλες που χρησιμοποιούσαν οι κοινοί θνητοί αλλά και γιατί κυριαρχούσε η γνώμη ότι μια πόλη που διέθετε Ολυμπιονίκη δεν χρειαζόταν άλλη άμυνα. Μετά το θριαμβευτικό και συνάμα συμβολικό πέρασμα του ολυμπιονίκη μέσα από τα τείχη της πόλης του, οι συμπατριώτες του τον επευφημούσαν και τον έραιναν με άνθη και φύλλα, σχηματιζόταν μεγαλόπρεπη πομπή που κατέληγε στο ιερό τέμενος της πολιούχου θεότητας, όπου και τελούνταν οι συνήθεις ευχαριστήριες θυσίες και ο νικητής αθλητής ανέθετε το νικητήριο στεφάνι του. Επακολουθούσε εορταστικό συμπόσιο, στο οποίο, όχι σπάνια, προσκεκλημένοι ήταν όλοι οι κάτοικοι της πόλης.

ΠΡΟΣΤΙΜΑ ΚΑΙ ΤΙΜΩΡΙΕΣ

<<ZANNEΣ>> ~σκήτσο των χάλκινων αγαλματιδίων στην Αρχαία Ολυμπία.

Οι τιμωρίες στους Ολυμπιακούς αγώνες αφορούσαν τους πάντες, δηλαδή τις πόλεις, τις γυναίκες και γενικά οποιονδήποτε δεν σεβόταν τους αγώνες ή παραβίαζε κάποιον από τους κανονισμούς. Η πιο σοβαρή ποινή ήταν ο θάνατος, για τους ανθρώπους και ο αποκλεισμός για τις πόλεις.

ΟΙ ΠΟΙΝΕΣ:

- Αφαίρεση της νίκης
- Η ατιμωτική αποβολή από τον χώρο του σταδίου και ο αποκλεισμός από τους Αγώνες.
- Η καταβολή χρηματικής ποινής και οι σωματικές ποινές. Από το χρηματικό ποσό που επιβαλλόταν ως πρόστιμο στους παραβάτες, ένα μέρος πήγαινε στο ταμείο του θεού, υπέρ του ιερού, και το άλλο υπέρ του αδικημένου ανταγωνιστή.
- Η μαστίγωση και ο ξυλοδαρμός.

Παράβαση επίσης μπορούσε να αποτελέσει η εγκατάλειψη του αγώνα, λόγω δειλίας ακόμη και πριν από την έναρξη του αγωνίσματος. Αυτή επέφερε τιμωρία, είτε χρηματική, είτε σωματική στους αθλητές. Στις παραβάσεις συγκαταλεγόταν και η δωροδοκία ή η απόπειρα δωροδοκίας. Τέλος από τα χρηματικά πρόστιμα που κατέβαλαν όσοι παρανομούσαν, οι Ηλείοι κατασκεύαζαν τις «Ζάννες», οι οποίες ήταν 16 βάσεις με τα χάλκινα αγάλματα του Δία στην είσοδο του σταδίου στην Αρχαία Ολυμπία. Ακόμα συνηθιζόταν αντί ποινής να χαράσσονται στις Ζάννες τα ονόματα των τιμωρημένων της εποχής.

Αναμφισβήτητα όμως, η πιο σκληρή μορφή ποινής ήταν ο θάνατος. Στους Αγώνες η είσοδος γυναικών στο στάδιο ήταν απαγορευμένη, υπήρχε ρητός κανονισμός όσον αφορά τον κανονισμό αυτό. Αν έπιαναν οποιαδήποτε γυναίκα να παρακολουθεί τους αγώνες ή να μπαίνει στην Ολυμπία, θα την γκρέμιζαν από την κορυφή ενός απόκρημνου βουνού, του Τυπαίου που βρισκόταν στο δρόμο που οδηγούσε προς τη Σκιλλούντα της Τριφυλίας.

Και για το τέλος, αν κάποια πόλη, στο διάστημα της εκχειρίας άρχιζε ή συνέχιζε κάποια εχθροπραξία, η Ολυμπιακή βουλή την καταδίκασε σε βαρύ πρόστιμο και αν αυτό δεν πληρωνόταν, δεν επέτρεπαν στην πόλη το δικαίωμα να πάρουν μέρος οι αθλητές της στους Ολυμπιακούς αγώνες, πράγμα που η κάθε πόλη το θεωρούσε ντροπή.

ΚΑΤΟΡΘΩΜΑΤΑ-ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ-ΣΠΟΥΔΑΙΟΙ ΑΘΛΗΤΕΣ ΣΤΟΥΣ ΑΡΧΑΙΟΥΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ

ΣΠΟΥΔΑΙΟΙ ΑΘΛΗΤΕΣ

ΜΙΛΩΝ Ο ΚΡΟΤΩΝΙΑΤΗΣ

Ο Μίλων ο Κροτωνιάτης (6ος π. Χ. αιώνας), γιος του Διοτίμου, γνωστός και αγαπητός ακόμα και στη Περσία, ήταν παλαιστής από την Μεγάλη Ελλάδα και είχε στεφανωθεί σε έξι Ολυμπιάδες, ένα επίτευγμα ανεπανάληπτο από την αρχαιότητα μέχρι ακόμα και τις μέρες μας (πέντε φορές στην κατηγορία των ανδρών και μία στην κατηγορία παιδών). Δεν κατάφερε να γίνει και έβδομη φορά Ολυμπιονίκης λόγω ενός συμπατριώτη και νεότερου παλαιστή (και παγκρατιστή), ο οποίος ήταν πρωτοπόρος στην τεχνική του ακροχειρίζειν, του Τιμασίθεου. Ο Μίλων ήταν επίσης επτά φορές νικητής στα Πύθια στους Δελφούς (μία ως παις), δέκα στα Ίσθμια, καθώς και εννέα στα Νέμεα. Ήταν συνολικά πέντε φορές Περιοδονίκης. Είχε δηλαδή πάνω από τριάντα νίκες σε στεφανίτες (πανελλήνιους) αγώνες μέσα σε τουλάχιστον 24 χρόνια. Ο Μίλων λέγεται ότι υπήρξε σύντροφος του Πυθαγόρα και κάποτε μάλιστα του έσωσε την ζωή όταν συγκράτησε μια οροφή που ήταν έτοιμη να πέσει πάνω του. Πιθανόν είχε νυμφευθεί την κόρη του φιλοσόφου, Μυία. Γύρω από το όνομα του Μίλωνα, αυτού του αληθινού θρύλου, είχαν δημιουργηθεί διάφορες ιστορίες για την ρώμη και την μυϊκή του δύναμη. Αξιοσημείωτο για παράδειγμα αποτελεί το γεγονός, ότι ήταν τόσο σίγουρος για την νίκη του, που όταν έφτασε πρώτη φορά στην Ολυμπία έφερε μαζί του και το ανδριάντα του. Επίσης, είχε σηκώσει στους ώμους του έναν ταύρο τεσσάρων ετών. Στην πραγματικότητα ο Μίλων είχε ανακαλύψει την προπόνηση με προοδευτική επιβάρυνση μέσω της σταδιακής αύξησης της αντίστασης όταν κατά την διάρκεια της προετοιμασίας του για τους αγώνες άρχισε να σηκώνει ένα μοσχάρι και να βαδίζει κάποια απόσταση. Με τον καιρό το μοσχάρι μεγάλωνε και έτσι ο Μίλων αποκτούσε όλο και μεγαλύτερη δύναμη. Ο Πausανίας γράφει πως ο

Μίλων μπορούσε να σταθεί πάνω σε έναν δίσκο που έχει αλειφθεί με λάδι χωρίς κανένας να μπορεί να τον μετατοπίσει. Επίσης μπορούσε να κρατήσει στο χέρι του ένα ρόδι χωρίς κανείς να μπορεί να του το πάρει -εκτός της γυναίκας του- και χωρίς αυτό να σπάσει. Το συνηθισμένο γεύμα του ήταν 9 κιλά κρέας και 9 κιλά ψωμί, ενώ έπινε μεγάλες ποσότητες κρασιού. Ο θάνατός του ήταν πολύ παράξενος. Μία μέρα καθώς περπατούσε σ' ένα δάσος στον Κρότωνα είδε ένα δέντρο, που είχε μια σχισμή, στην οποία υπήρχαν σφήνες. Ο Μίλων έβαλε το χέρι του μέσα στην σχισμή. Όμως έπεσαν οι σφήνες και το χέρι του εγκλωβίστηκε εκεί με αποτέλεσμα το βράδυ να τον κατασπαράξουν λύκοι.

ΘΕΑΓΕΝΗΣ Ο ΘΑΣΙΟΣ

Ο Θεαγένης ο Θάσιος αποτελεί έναν από τους διασημότερους αθλητές της αρχαιότητας, που διακρίθηκε κυρίως στο Παγκράτιο. Έζησε κατά το πρώτο μισό του 5ου π. Χ. αιώνα, καταγόταν από τη Θάσο και ήταν γιος του Τιμοσθένη που ήταν ιερέας στον ναό του Ηρακλή. Μερικοί πίστευαν ότι ήταν στην πραγματικότητα γιος κάποιου θεού, ο οποίος μεταμφιεσμένος κοιμήθηκε με τη μητέρα του. Όταν ήταν εννέα χρονών ο Θεαγένης γυρίζοντας από το σχολείο είδε στην αγορά ένα μπρούτζινο άγαλμα θεού και του άρεσε τόσο πολύ που το άρπαξε από τη βάση του και κουβαλώντας το στους ώμους το πήγε στο σπίτι του. Καθώς αποκαλύφθηκε η πράξη του αυτή, που θεωρείτο ιεροσυλία, κάποιοι παρά το νεαρό της ηλικίας του ζήτησαν για αυτόν την ποινή του θανάτου. Για καλή του τύχη κυριάρχησε η λογική ενός γέροντα, που δήλωσε πως αρκούσε ως τιμωρία να κουβαλήσει το άγαλμα πάλι πίσω στη θέση του. Το συμβάν αυτό έκανε το όνομα του Θεαγένη για πρώτη φορά ευρύτερα γνωστό. Ο Θεαγένης έλαβε μέρος για πρώτη φορά σε Ολυμπιακούς αγώνες το 480 π. Χ. στο άθλημα της πυγμής (πυγμαχίας), στρεφόμενος μάλιστα Ολυμπιονίκης. Τέσσερα χρόνια αργότερα αγωνίστηκε στην Ολυμπιάδα του 476 π. Χ. στο Παγκράτιο, επικρατώντας και πάλι. Καταγράφονται εκτός από τις Ολυμπιακές του νίκες, σύμφωνα με τον Πausανία τουλάχιστον 3 νίκες στα Πύθια, 9 στα Νέμεα και 10 στα Ισθμια, άλλες στην πυγμή και άλλες στο παγκράτιο. Σε κάποιους αγώνες προς τιμήν

του Αχιλλέα αγωνίστηκε στον δόλιχο δρόμο (δρόμος αντοχής, μήκους 2 σταδίων: ~3600 μ.) και επίσης νίκησε. Ο συνολικός αριθμός των νικών του σε αγώνες φθάνει σύμφωνα με διάφορες πηγές τις 1400. Αναρτήθηκε άγαλμα του Θεαγένη στην ιερή Άλτιδα της Ολυμπίας. Ο Θεαγένης δοξασμένος από τις πολλές επιτυχίες έγινε αντικείμενο λατρείας στην ιδιαίτερη πατρίδα του. Μετά το θάνατό του οι Θάσιοι το έστησαν στο νησί Ανδριάντα προς τιμήν του. Σύμφωνα με τον Πausανία, κάποιος που εν ζωή δεν είχε ποτέ καταφέρει να νικήσει τον Θεαγένη, πήγαινε κάθε νύχτα και χτυπούσε και μαστίγωνε τον ανδριάντα του. Μια βραδιά το άγαλμα φεύγοντας από τη βάση του έπεσε και σκότωσε τον άνθρωπο αυτόν. Την επόμενη μέρα τα παιδιά του κατηγόρησαν το άγαλμα για το φόνο του πατέρα τους και ζήτησαν να εφαρμοστεί ο νόμος, που προέβλεπε ισόβια εξορία από το νησί. Έτσι αποφασίστηκε να απομακρυνθεί ο ανδριάντας, που πετάχτηκε στη θάλασσα.

Η Πυθία τους συμβούλεψε να φέρουν πίσω όλους τους εξόριστους ακόμα και το άγαλμα του Θεαγένη. Καθώς απορούσαν πώς θα βρουν το άγαλμα στο βυθό, ένα ψαροκάικο αλίευσε τον ανδριάντα. Μόλις αποκαταστάθηκε αυτός ξανά στο βάθρο του, έπαυσε η ξηρασία. Πολλοί Θάσιοι θεώρησαν πως ο Θεαγένης ήταν Θεός-θεραπευτής, άρχισαν να τον λατρεύουν και να του προσφέρουν θυσίες.

Θεαγένης ο Θάσιος

ΓΛΑΥΚΟΣ Ο ΚΑΡΥΣΤΙΟΣ

Ο Γλαύκος ο Καρύστιος ήταν περίφημος αθλητής από την Κάρυστο και γιος του Δήμυλου. Βοηθούσε τον πατέρα του στις αγροτικές δουλειές. Μια μέρα έφυγε το υνί από το αλέτρι, αλλά ο Γλαύκος το ξαναέβαλε στην θέση του χτυπώντας το μόνο με το χέρι του. Ο πατέρας του θαύμασε την δύναμη του γιου του και τον παρότρυνε να δοκιμάσει την τύχη του στην πυγμαχία, στους Ολυμπιακούς αγώνες. Ο Γλαύκος κατάφερε να νικήσει όλους τους αντιπάλους του και έφτασε στον τελικό. Εκεί λόγω της απειρίας του δέχθηκε πολλά χτυπήματα και είχε πολλά τραύματα. Τότε άκουσε τον πατέρα του να του φωνάζει από την εξέδρα << Το χτύπημα του αλετριού παιδί μου >>. Ο Γλαύκος θυμήθηκε πως χτύπησε το υνί και με ένα τέτοιο χτύπημα κατανίκησε τον αντίπαλό του και κέρδισε τον κότινο. Από τότε κέρδισε πολλές νίκες σε πανελλήνιους αγώνες.

ΔΙΑΓΟΡΑΣ Ο ΡΟΔΙΟΣ

Ο Διαγόρας ο Ρόδιος ήταν Ολυμπιονίκης και γενάρχης Ολυμπιονικών και καταγόταν από αριστοκρατική οικογένεια. Θεωρείται ο κορυφαίος πυγμάχος της αρχαιότητας. Καταγόταν από αριστοκρατική οικογένεια της Ιαλυσού (αρχαία ροδιακή πόλη). Πρόγονός του ήταν επίσης και ο Μεσσήνιος ήρωας Αριστομένης. Ήταν ψηλός, και πελώριος, 2,20 μέτρα, ευγενής και καταδεκτικός. Νίκησε στο αγώνισμα της πυγμαχίας στην 79η Ολυμπιάδα το 464 π. Χ. Την νίκη του εξυμνεί ο Πίνδαρος στον Ζ' Ολυμπιονίκο. Ο Διαγόρας ήταν επίσης περιοδιονίκης (νικητής και των τεσσάρων πανελλήνιων αγώνων). Τον ονόμαζαν Ευθύμαχο, επειδή αγωνιζόταν πάντα με το κεφάλι όρθιο.

Σε προχωρημένη ηλικία το 448 π. Χ. ήταν παρών στην Ολυμπία όταν οι γιοί του Δαμάγητος και Ακουσίλαος νίκησαν και οι δύο και στέφθηκαν Ολυμπιονίκες. Λέγεται ότι αμέσως μετά την ανακήρυξή τους σε Ολυμπιονίκες, οι γιοί του ανέβασαν τον σεβάσμιο πατέρα τους, ο οποίος ήταν και πολύ συγκινημένος, στους ώμους τους και τον περιέφεραν θριαμβευτικά στο στάδιο φορώντας του τους κότινούς τους, όπου ο κόσμος παραληρούσε εμφανώς συγκινημένος. Τότε ένας από τους θεατές αναφώνησε 'Κάθανε Διαγόρα, ουκ εις Όλυμπον αναβήση (Ωρα να πεθάνεις πια Διαγόρα, μην περιμένεις να ανέβεις και στον Όλυμπο) και ο Διαγόρας εν μέσω των επευφημιών και πλήρης ευδαιμονίας άφησε την τελευταία του πνοή. Αργότερα ο Πίνδαρος του αφιέρωσε ένα από τα ποιήματά του. Ολυμπιονίκης στέφθηκε και ο τρίτος γιος του Δωριέας καθώς και τα εγγόνια του Ευκλής και Πεισίδωρος , γιοι των θυγατέρων του Καλλιπάτειρας και Φερενίκης.

ΠΟΛΥΔΑΜΑΣ Ο ΘΕΣΣΑΛΟΣ

Ο Πολυδάμας ο Θεσσαλός γιος του Νικία, ήταν αρχαίος αθλητής και Ολυμπιονίκης στο παγκράτιο το 408 π. Χ. από τη Θεσσαλική πόλη Σκοτούσσα. Φημιζόταν για τη δύναμη του ενώ, κατά τον Πausανία, ήταν ο πιο μεγάλος άνθρωπος που έζησε ποτέ.

Η φήμη του δεν οφείλονταν μόνο στην νίκη του στο Παγκράτιο. Θέλησε να επαναλάβει ορισμένα κατορθώματα του Ηρακλή και έτσι έπιασε χωρίς όπλα ένα ζωντανό λιοντάρι πάνω στον Όλυμπο. Ακόμα μπήκε σε ένα κοπάδι βοοειδών, άρπαξε τον αγριότερο και μεγαλύτερο ταύρο από τα πίσω πόδια και τον κρατούσε από τις οπλές, οι οποίες του έμειναν στα χέρια όταν το ζώο διέφυγε. ότι έπιασε με το ένα του χέρι ένα άρμα με τέσσερα άλογα, που έτρεχε πολύ γρήγορα και το σταμάτησε επί τόπου.

Κάποτε ο Πολυδάμας προσκλήθηκε από τον βασιλιά των Περσών Δαρείο τον Νόθο, που ήθελε να πεισθεί αν η φήμη του ήταν δικαιολογημένη ή όχι. Εκεί, στα Σούσα, ο Πολυδάμας μονομάχησε με τρεις άνδρες ταυτοχρόνως, τρεις από τους «Αθανάτους», και τους σκότωσε. Η μόνη παράδοση που αναφέρεται σε ήττα του σχετίζεται με τη συμμετοχή του σε Ολυμπιακούς Αγώνες για δεύτερη φορά, οπότε έχασε σε έναν αγώνα από τον Πρόμαχο, αλλά οι Θεσσαλοί δεν δέχονταν αυτή την παράδοση.

Για τον θάνατό του αναφέρεται ότι όταν ράγισε η οροφή ενός σπηλαίου μέσα στο οποίο βρισκόταν ο Πολυδάμας πίνοντας με φίλους του, ενώ οι φίλοι του έφυγαν, εκείνος, νομίζοντας ότι μπορεί να συγκρατήσει με τα χέρια του τους βράχους, καταπλακώθηκε και πέθανε. Σκοτώθηκε από την ίδια του την πίστη στη δύναμή του.

Σύμφωνα με τον Pausanias, στην Ολυμπία υπήρχε χάλκινος ανδριάντας του Πολυδάμαντα. Ήταν έργο του Λυσίππου βορειοδυτικά του επιβλητικού ναού και επάνω σε υψηλό βάθρο έφερε επιγραφές και ανάγλυφες παραστάσεις των άθλων του Πολυδάμαντα. Από το βάθρο σώζονται δύο κομμάτια στις τρεις πλευρές των οποίων διακρίνονται ανάγλυφες παραστάσεις από την πάλη του στην αυλή του Δαρείου και από το δάμασμα του λιονταριού.

ΠΟΛΙΤΗΣ Ο ΚΕΡΑΜΕΙΟΣ

Ο Πολίτης καταγόταν από την Κέραμο της Καρίας. Έμεινε ονομαστός για την ταχύτητά του και για την αντοχή του. Λέγεται πως σε μία μέρα κέρδισε τους τρεις αγώνες δρόμου, του απλού σταδίου, τον δόλιχο και τον δίαυλο. Ήταν ο μοναδικός στην ιστορία των Ολυμπιακών αγώνων που κατάφερε κάτι τέτοιο.

ΑΝΑΞΙΜΕΝΗΣ Ο ΛΑΜΨΑΚΙΝΟΣ

Ο Αναξιμένης καταγόταν από την Λάμψακο. Εκτός από σπουδαίος Ολυμπιονίκης ήταν και ένας πολύ έξυπνος άνθρωπος. Κάποτε ο Μ. Αλέξανδρος άρχισε να απειλεί την Λάμψακο γιατί θεωρούσε ότι συνεργάστηκε με τους Πέρσες. Οι Λαμψακινοί φοβισμένοι αποφάσισαν να στείλουν τον Αναξιμένη να καλμάρει την οργή του Αλέξανδρου. Ο Αλέξανδρος όταν το έμαθε οργίστηκε περισσότερο και ορκίστηκε ότι θα έκανε τα αντίθετα από αυτά που θα του ζητούσε ο Αναξιμένης. Εκείνος έμαθε για τον όρκο. Έτσι όταν συναντήθηκε με τον Αλέξανδρο του ζήτησε να κάψει την Λάμψακο και να σκοτώσει όλους τους κατοίκους της. Ο Αλέξανδρος, λόγω του όρκου του, αλλά και θαυμάζοντας την πονηριά του Αναξιμένη συγχώρησε την Λάμψακο και δεν πείραξε κανέναν.

ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ

Οι αρχαίοι Έλληνες δεν ασχολούνταν τόσο πολύ με την μέτρηση επιδόσεων. Σε ορισμένα αγωνίσματα αυτό ήταν αδύνατο (για τα αγωνίσματα του δρόμου κυρίως), αλλά και σε αυτά που υπήρχε η δυνατότητα (ακόντιο, δισκοβολία) αυτό δεν γινόταν.

Ο Φά'ν'λλος, αναφέρει μια πηγή, ότι πήδηξε στο άλμα εις μήκος πέντε επί πενήντα στάδια. Βέβαια αυτό δεν γίνεται αποδεκτό από τους επιστήμονες, διότι ο αθλητής πιστεύεται ότι έζησε 6 αιώνες πριν από την επιγραφή. Επίσης μία άλλη επίδοση που

αναφέρεται είναι εκείνη του Θεαγένη από τη Θάσο, ο οποίος κέρδισε δύο φορές στην Ολυμπία, τρεις στους Δελφούς, δέκα στα Ίσθμια και εννέα στα Νέμεα. Ένας άλλος αθλητής από την Ρόδο, ο Δωριεύς κέρδισε είκοσι έξι φορές στο παγκράτιο σε διάφορους αγώνες.

Παρ' όλο που οι αρχαίοι Έλληνες ήθελαν τον συναγωνισμό, εντούτοις δεν κατέγραφαν τις επιδώσεις των αθλητών. Ούτε στα αγάλματα που έστηναν στην Ολυμπία, προς τιμήν των αθλητών που είχαν νικήσει, αναγραφόταν κάποια επίδοση. Μόνο το όνομα και το άθλημα έγραφαν. Αυτό που του ένοιαζε περισσότερο ήταν να κερδίσουν στους αγώνες παρά να κρατήσουν την επίδοση.

ΚΑΤΟΡΘΩΜΑΤΑ

Θρυλικά έμειναν τα κατορθώματα του Μίλωνα του Κροτωνιάτης, ο οποίος νίκησε έξι φορές στην Ολυμπία και επτά στα Πύθια, στο αγώνισμα της πάλης και τον έκαναν γνωστό ακόμη και στην Περσία. Το άγαλμά του το κουβάλησε μόνος του και το έστησε στην Ολυμπία. Στην Ολυμπία είχε βρεθεί μια πέτρα με μια επιγραφή που έλεγε << Ο Βύβων με πέταξε με το ένα χέρι πάνω από το κεφάλι του>>. Η πέτρα ζύγιζε περίπου 144 κιλά και αυτό κάνει το κατόρθωμα να φαίνεται κάπως απίθανο, πρώτον γιατί το βάρος είναι υπερβολικό και δεύτερον γιατί δεν υπήρχε σημείο από το οποίο μπορούσε να πιαστεί. Το πιθανότερο είναι να τη σήκωσε με τα δύο χέρια και ύστερα να την κράτησε στο ένα. Ένας άλλος ολυμπιονίκης, ο Θεαγένης από την Θάσο σε ηλικία 9 ετών σήκωσε ένα χάλκινο άγαλμα και το μετέφερε στην αγορά της Θάσου. Ο Ερμόγικος και ο Αγέστρατος, που είχαν προβλήματα υγείας κατάφεραν μέσα από συμβουλές του ίδιου του Ασκληπιού να θεραπευτούν. Μάλιστα ο Αγέστρατος έμαθε και διάφορες τεχνικές, που του τις δίδαξε ο Θεός Ασκληπιός, του παγκρατίου με αποτέλεσμα να νικήσει στους Ολυμπιακούς αγώνες. Ο Χίονις από την Σπάρτη αναφέρεται πως πήδησε 52 πόδια στο άλμα εις μήκος. Μία επίδοση, αυτή του Φάυλλου αμφισβητείται έντονα και υποστηρίζεται ότι δεν έγινε ποτέ, γιατί είναι αδύνατο αν πηδήσει κάποιος 18 μέτρα στο απλό άλμα εις μήκος.

Η ΠΑΡΑΚΜΗ ΚΑΙ Η ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

Όπως ήταν λογικό, η παρακμή και το τέλος των Αγώνων, ήταν κάτι το αναμενόμενο. Μετά τον 2ο π. Χ. αιώνα, καθιερώθηκε η οικουμενικότητα του Ελληνισμού ενώ ταυτόχρονα μαράθηκε ο ελληνικός χώρος, αφού έσβησε και ο ζήλος των ελληνικών πόλεων να διακριθούν στην άλλοτε ιερή Άλτη. Το θρησκευτικό συναίσθημα των αρχαίων Ελλήνων είχε παρακμάσει και οι Αγώνες, είχαν απολέσει το ιερό τους στοιχείο. Με την κατάληψη της Ελλάδας από τους Ρωμαίους η κατάσταση χειροτέρεψε. Οι Αγώνες ελέγχονταν πια από τους κατακτητές και η Ρώμη

τότε, όπως και κάθε υπερδύναμη, ήθελε να διατηρήσει την υπεροχή της και στο αθλητικό πεδίο.

Το 86-80 π. Χ. , οι Ολυμπιακοί Αγώνες δέχτηκαν το πρώτο μεγάλο « χτύπημα », καθώς η 175η Ολυμπιάδα μεταφέρθηκε στη Ρώμη. Αρκετοί Ρωμαίοι Αυτοκράτορες, όπως ο Τιβέριος και ο θετός του γιος Καίσαρας Γερμανικός, έλαβαν μέρος στους αγώνες. Η τελευταία άνθηση των αγώνων παρατηρείται επί της βασιλείας των Ρωμαίων Αντωνίωνων, την εποχή όπου και ο περιηγητής Πausανίας επισκέφτηκε την Ολυμπία. Ήδη από την εποχή εκείνη, οι Αγώνες είχαν χάσει τον πανελλήνιο χαρακτήρα τους και ήταν διεθνείς, καθώς συμμετείχαν αθλητές από όλη τη ρωμαϊκή αυτοκρατορία. Οι Αγώνες δεν ήταν πια μια αγωνιστική ιεροτελεστία μεταξύ των ελληνικών φυλών με κοινά στοιχεία γλώσσας, καταγωγής, θρησκευτικής πίστης, ηθών και πολιτισμού, αλλά μια κοσμική αθλητική συγκέντρωση, όπου το αισθητικό στοιχείο είχε κυριαρχήσει του ιερού και το πολιτικό του θρησκευτικού. Σύντομα, όταν με την εμφάνιση του χριστιανισμού το ιερό επέστρεψε και κυριάρχησε πάλι του αισθητικού, εγκαινιάστηκε μια νέα εποχή.

Το 393 μ. Χ, έτος της 293ης Ολυμπιάδας, οι Ολυμπιακοί Αγώνες δέχτηκαν τη χαριστική βολή από τον Αυτοκράτορα Θεοδόσιο Α΄, που τους κατήργησε μαζί με άλλους αρχαίους αγώνες. Η κατάργηση αυτή δεν έγινε απότομα, όπως πιστεύουν πολλοί. Σε σχέση με τα όσα πιστεύουν οι υπερασπιστές των «ελληνικών ιερών», και η κατάργηση θα πρέπει να εξεταστεί σε σχέση με τους ίδιους τους Αγώνες, αλλά και με τις γενικότερες συνθήκες της εποχής. Ο Θεοδόσιος έδωσε τέλος σε κάτι που είχε επηρεάσει την εσωτερική του ζωή και που ήταν ουσιαστικά νεκρό. Έπειτα από χίλια χρόνια περίπου οι Αγώνες είχαν παρακμάσει. Ο αρχαίος κόσμος άρχισε να καταρρέει. Στη θέση του εμφανίστηκε ο Χριστιανισμός, κατά τον οποίον αντιπαράτέθηκαν, μετατράπηκαν ή άλλαξαν ριζικά οι παλαιές αξίες.

Η καταστροφή αρχαίων ναών και πολλών ειδωλολατρικών έργων τέχνης, ήταν συνέπεια του φανατισμού. Το γεγονός, ωστόσο, έχει περιβληθεί με πολλές υπερβολές και απλουστεύσεις και σε κάθε περίπτωση μπορεί να εξηγηθεί με όρους ιστορικής νομοτέλειας. Σύμφωνα με τον κλασικό βυζαντινολόγο Α. Βασίλειφ: «Η κατάργηση των Αγώνων ήταν μέρος της αποφασιστικής στάσης του Θεοδόσιου κατά της ειδωλολατρίας». Η απόφαση αυτή που είχε προαναγγελθεί με διάταγμα του 380 μ. Χ., σύμφωνα με τον π. Γ. Μεταλληνό: «ήταν κάτι που επιβλήθηκε από την ιστορική συγκυρία. Όπως είχαν καταντήσει ήδη από τους τελευταίους π.Χ. αιώνες οι Ολυμπιακοί Αγώνες, η παύση τους το 393 ήταν η μεγαλύτερη γι' αυτούς ευεργεσία. Θεραπευτική επέμβαση στη μάστιγα μιας νόσου». Ή όπως διαβάζουμε χαρακτηριστικά σε μη εκκλησιαστικούς κύκλους: «Η κατάργηση λειτούργησε θετικά για την υστεροφημία τους (των Ολυμπιακών), αφού έθεσε τέρμα σ' ένα διαρκώς εκφυλιζόμενο θεσμό και με τον τρόπο αυτό διέσωσε το αρχαίο κάλλος καθιστώντας το Ολυμπιακό ιδεώδες αθάνατο στους αιώνες».

ΠΗΓΕΣ:

ΝΕΑ ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΑ Φ.Α ΜΟΥΡΑΤΙΔΗ ΙΩΑΝΝΗ

Η ΑΡΧΑΙΑ ΟΛΥΜΠΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ . ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΤΡΑΤΙΚΗ

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ «ΝΕΑ ΜΕΓΑΛΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ» ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΖΙΟΒΑΝΗΣ ΤΟΜΟΣ 13

<http://el.wikipedia.org>

<http://digitalschool.minedu.gov.gr>

<http://www.kathimerini.gr>

<http://arxaiopnevma.blogspot.gr>

<http://www.livepedia.gr>

<http://www.palema.gr>

<http://olympia.gr>